

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Економічний факультет
(назва інституту, факультету)

Кафедра обліку та оподаткування
(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

другий (магістерський) рівень
(освітній рівень)

на тему:

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ І АУДИТУ ПОТОЧНИХ
ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ОО-М2
спеціальності

071 “Облік і оподаткування”
(шифр і назва спеціальності)

Демидюк Вікторія Василівна
(прізвище та ініціали студента)

Керівник д.е.н., професор Василюк М.М.
(прізвище та ініціали)

Рецензент к.е.н., доцент Мигович Т.М.
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2022р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Інститут, факультет економічний

Кафедра обліку і оподаткування

Освітній рівень “магістр”

Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Баланюк І.Ф.
(прізвище, ініціали)

“11” жовтня 2021 р.

З А В Д А Н Н Я НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Демидюк Вікторії Василівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов'язань підприємства”,

керівник роботи д.е.н., професор Василюк Марія Михайлівна.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи **02.11.2022 р.**

3. Вихідні дані до роботи наукова література і нормативно-правові акти із питань обліку, контролю і аналізу фінансових результатів в системі управління підприємством, звітність ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” за 2019-2021 роки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) розглянути сутність поняття “зобов'язання” та особливості їх оцінки; охарактеризувати сучасні підходи до класифікації поточних зобов'язань; дослідити нормативне забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями; проаналізувати облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками та зобов'язань забезпечених векселями; розкрити методику обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та за податками; описати методику обліку зобов'язань за розрахунками з учасниками інших поточних зобов'язань; запропонувати удосконалення обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних технологій; описати мету, завдання і джерела інформації аудиту поточних зобов'язань; розкрити аналіз фінансового стану підприємства; розробити аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу робота містить 34 таблиці, 16 рисунків та 2 додатки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
РОЗДІЛ 1	д.е.н., проф. Василюк М.М		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., проф. Василюк М.М		
РОЗДІЛ 3	д.е.н., проф. Василюк М.М		

7. Дата видачі завдання **14.10.2021 р.****КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	РОЗДІЛ 1 “ ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ ”	17.03.2022 р.	Виконано
2	РОЗДІЛ 2 “ МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ ”	27.05.2022 р.	Виконано
3	РОЗДІЛ 3 “ МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ ”	12.10.2022 р.	Виконано
4	ВИСНОВКИ, ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ ТА СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	14.11.2022 р.	Виконано
5	ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ	22.12.2022 р.	Виконано

Студент _____
(підпис)_____ **Демидюк В.В**
(прізвище та ініціали)Керівник роботи _____
(підпис)_____ **Василюк М.М**
(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника д.е.н., професора Василюк М.М.

на кваліфікаційну роботу другого (магістерського) рівня вищої освіти

студентки групи ОО-М2 Демидюк Вікторії Василівни

на тему: “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань
підприємства”

Неодмінною передумовою ведення фінансово-господарської діяльності суб’єктів підприємництва є наявність базових активів, придбання яких відбувається за рахунок як власного так і позиченого капіталу. При заснуванні підприємства його початковий капітал формується за рахунок майна та коштів акціонерів, що складають власний капітал підприємства. Надалі, функціонуючи, підприємство може скористатися тільки власним капіталом, при цьому його фінансовий буде стійким, а саме підприємство фінансово автономним. Від чіткої організації їх обліку, відображення у звітності та правильного аналізу залежить довірлива і розрахункова дисципліни, оборотність оборотних засобів, ринкова вартість суб’єктів господарювання.

Зростає потреба в отриманні достовірної інформації, необхідної для прийняття раціональних управлінських рішень. Бухгалтерський облік потребує розробки механізму, оптимізації і раціонального узагальнення відтворених господарських подій та процесів.

В роботі розглянуто сутність поняття “зобов’язання” та особливості їх оцінки; охарактеризувати сучасні підходи до класифікації поточних зобов’язань; досліджено нормативне забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов’язаннями; проаналізовано облік

короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками та зобов'язань забезпечених вексями; розкрито методику обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та за податками; описано методику обліку зобов'язань за розрахунками з учасниками інших поточних зобов'язань; запропоновано удосконалення обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних технологій; описано мету, завдання і джерела інформації аудиту поточних зобов'язань; розкрито аналіз фінансового стану підприємства; розроблено аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань підприємства.

Загальний висновок: Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти студентки Демидюк Вікторії Василівни на тему : «Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов'язань підприємства» виконана відповідно до встановлених вимог.

Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:
д.е.н., професор
кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені
Василя Стефаника

_____ Василюк М.М

«25» листопада 2022 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу другого (магістерського) рівня вищої освіти

студентки групи ОО-М2

Демидюк Вікторії Василівни

на тему: “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства”

Актуальність теми. В процесі функціонування підприємства формуються певні економічні взаємовідносини з різноманітними контрагентами (юридичними та фізичними особами та державними органами), що і створює передумови появи зобов’язань. Так як вони є джерелом формування та фінансування активів, то останні відіграють надзвичайно важливу роль у господарській діяльності суб’єктів підприємництва незалежно від форми власності. Діяльність суб’єктів господарювання зазвичай пов’язана з розрахунковими операціями, що зумовлюють появу зобов’язань. Зобов’язання визначаються як залучення коштів із сторонніх джерел, що дозволяють масштабувати виробничу діяльність, сприяючи покращенню фінансових результатів, а отже, й збільшення власного капіталу. Разом з тим у сучасних умовах господарювання, надмірна кількість залученого капіталу може негативно вплинути на платоспроможність підприємства та навіть довести до банкрутства. Тому, суб’єкт господарювання ставить такі питання, щодо доцільності та виникнення заборгованості, прострочення термінів їх погашення та включення заборгованості до складу безнадійної, об’єктивного та дійсного відображення в бухгалтерському обліку і звітності, здійснення контролю за виникненням і погашенням зобов’язань.

Об’єктом дослідження є розрахункові взаємозв’язки підприємств з іншими його суб’єктами господарювання, які спонукають до появи поточних зобов’язань на ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ”

Предметом дослідження є особливості та функції організації та методики обліку, аудиту та аналізу поточних зобов'язань на ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ”.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Дипломна робота є самостійним дослідженням автора з обраної тематики. Слід відзначити належне оформлення дипломної роботи, послідовність та логічність викладення матеріалу, повноту, достовірність інформації; використання рисунків та таблиць, що полегшує сприйняття матеріалу та підсилює його доказовість.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти студентки Демидюк Вікторії Василівни на тему: “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов'язань підприємства” є завершеним, проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

_____ Мигович Т.М

«25» листопада 2022 р.

Приватне акціонерне товариство “Український проектно-конструкторський технологічний інститут лісової промисловості”
76018, м.Івано-Франківськ, вул.Максимовича 14а. Код ЄДРПОУ
00276038. Телефакс +38(03422) 6-16-33 E-mail: pkti.if@ukr.net

22” березня 2022 р. № 8-02/22

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

магістра другого курсу групи ОО-М2

Демидюк Вікторії Василівни

на тему:

“Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства”

Актуальність теми. Головною метою діяльності кожного товариства є одержання та максимізація прибутку, то необхідно більш ретельно та кваліфіковано підходити до формування його складників – доходів та витрат, здійснювати внутрішній контроль та аналізувати фактори, під впливом яких формується фінансовий результат, досліджувати динаміку, тенденції, резерви, що впливають на ефективність діяльності підприємства.

Самостійні розробки і пропозиції автора. У науковому дослідженні автор запропонував конкретні пропозиції з обліку фінансових результатів та шляхів вдосконалення з метою максимізації прибутку за звітний період; застосування мотивації працівників у системі управління підприємством, для збільшення доходів; запропонувала знижувати витрат у виробництві і реалізації товарів, робіт, для економії матеріалів, праці та ресурсів.

Практичне значення роботи. Застосування внесених пропозицій та рекомендацій дозволить поліпшити організаційні особливості обліку та контролю фінансових результатів на підприємстві.

Недоліки. Суттєвих недоліків робота не містить.

Загальний висновок. Дипломна робота Демидюк Вікторії Василівни на тему: “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства” виконана відповідно до вимог такого виду наукових робіт, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присвоєння кваліфікації бухгалтер-економіст, професіонал з обліку, оподаткування та аудиту за освітнім рівнем “Магістр” спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Директор

Ханодога В.Й

«25» листопада 2022 р.

РЕФЕРАТ

Дипломна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему: “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства” (на прикладі ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”) складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 133 сторінках, ілюстрована 34 таблицями, 16 рисунками, 2 додатками. Список літератури включає 48 найменування.

Предметом дослідження у даній кваліфікаційній роботі виступають особливості та обліку, аудиту та аналізу поточних зобов’язань на ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”, а також комплекс теоретичних, організаційних та практичних аспектів, що пов’язані з обліково аналітичним забезпеченням та поточними зобов’язаннями.

Об’єктом дослідження є поточні зобов’язання підприємств, розрахункові взаємозв’язки з іншими його суб’єктами господарювання, які повинні призвести до появи поточних зобов’язань.

Мета дипломної роботи полягає у підтвердженні та оформленні організаційних, методичних положень, а також покращення та реалізація практичних рекомендацій, для того щоб, удосконалювати облік, аудит та аналіз різних поточних зобов’язань в теперішніх умовах господарювання, а також полягає у практиці, проблемах різних тенденцій, закономірностей та перспектив розвитку системи бухгалтерського обліку, аналізу та процесу контролю ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” з метою подальшого їх вдосконалення та покращення.

Завданнями роботи є:

- дослідити та переглянути економічну, організаційну, та теоретичну сутність зобов’язань що вони визначають їх місце, та поточні зобов’язання в їх структурі;

- удосконалити, проаналізувати та класифікувати нормативні, регуляційні забезпечення обліку та контролю всіх розрахунків з поточними зобов’язаннями

- дослідити облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками та зобов'язань забезпечених вексями;
- визначити особливості методики обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та за податками.
- вивчити методику обліку зобов'язань за розрахунками з учасниками та інших поточних зобов'язань
- визначення теоретичних аспектів визнання та оцінки поточних зобов'язань та їх роль у діяльності бюджетної установи;
- дослідження чинного нормативно-правового регулювання обліку
- дослідити організацію і методику аудиту;
- проаналізувати фінансовий стан ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”
- описати аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань;

Одержані результати можуть бути використані при формуванні подальшої стратегії розвитку ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” у сучасних умовах діяльності.

Рік виконання дипломної роботи 2021-2022 р.

Рік захисту роботи 22.12.2022 р.

Приватне акціонерне товариство “Український проектно-конструкторський технологічний інститут лісової промисловості”
76018, м.Івано-Франківськ, вул.Максимовича 14а. Код ЄДРПОУ
00276038. Телефакс +38(03422) 6-16-33 E-mail: pkti.if@ukr.net

22” березня 2022 р. № 8-02/22

Державній екзаменаційній комісії
з присвоєння кваліфікації бухгалтер-економіст, професіонал з обліку,
оподаткування та аудиту за освітнім рівнем “Магістр” спеціальності
071 “Облік і оподаткування”

ДОВІДКА

видана Демидюк Вікторії Василівні про те, що виконані нею розробки в процесі дослідження на тему: “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства” (на прикладі ПРАТ “УКРПІКТІЛІСПРОМ”) та сформульовані на підставі цього пропозиції використані у обліковій практиці підприємства, на базі якого здійснювалося дослідження.

Директор

Ханодога В.Й

АНОТАЦІЯ

Демидюк В. В. “Організація та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства” (на прикладі ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”). – Рукопис.

Магістерська робота на присвоєння кваліфікації бухгалтер-економіст, професіонал з обліку, оподаткування та аудиту за освітнім рівнем “Магістр” спеціальності 071 “Облік і оподаткування”. – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, Івано-Франківськ. – 2022 р.

В дипломній роботі досліджено теоретичні та методичні положення, практичні рекомендації, щодо обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства.

У роботі розглянуто теоретичні основи та методика обліку і аудиту поточних зобов’язань підприємства, а саме визначення категорії за різними джерелами і авторами, їх класифікацію та нормативно-правове регулювання їх обліку, контролю і аналізу.

Визначено особливості організації обліку доходів, витрат та результатів та досліджено синтетичний і аналітичний облік. Узагальнено особливості контролю формуванням доходів, витрат та фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.

Проведено аналіз доходів, витрат і фінансових результатів в системі управління діяльністю ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” та запропоновано шляхи збільшення прибутковості у сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: облік, аудит, доходи, витрати, собівартість, бухгалтерський облік, контроль, прибуток, збиток, аналіз.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	15
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	18
1.1. Сутність поняття “зобов’язання” та особливості їх оцінки.....	18
1.2. Сучасні підходи до класифікації поточних зобов’язань.....	28
1.3. Нормативне забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов’язаннями.....	35
Висновки до розділу 1.....	42
РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	44
2.1. Облік короткострокових зобов’язань за розрахунками з банками та зобов’язання забезпечених векселями.....	44
2.2. Методика обліку зобов’язань за розрахунками з постачальниками та за податками.....	50
2.3. Методика обліку зобов’язань за розрахунками з учасниками та інших поточних зобов’язань.....	57
Висновки до розділу 2.....	64
РОЗДІЛ III. МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”.....	67
3.1. Мета, завдання і джерела інформації аудиту поточних зобов’язань.....	67
3.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	73
3.3. Аналіз динаміки та структури поточних зобов’язань підприємства.....	86
Висновки до розділу 3.....	94
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ.....	103

ВСТУП

Актуальність. Діяльність різних суб'єктів господарювання за різними винятками пов'язана з деякими розрахунковими, платіжними операціями, що спонукають появу різних зобов'язань. Зобов'язання що можуть визначатися як залученні кошти із деяких інших джерел формування, що можуть дозволяти масштабувати виробничі діяльності, спричиняючи поліпшенню фінансових результатів, а також, збільшення та примноження власного та залучених капіталів. Тому, у сучасних та неабияких умовах господарювання, надмірна та велика кількість залучених капіталів, може завжди негативно та неякісно вплинути на різну платоспроможність усіх даних підприємств, та навіть може призвести до різних видів банкрутства. Але, суб'єкти різних сфер господарювання може поставити такі запитання, як доцільність та виникнення деяких заборгованостей, прострочення та погашення термінів та включення заборгованості до складу різних етапів безнадійного, об'єктивного та дійсного відображення в фінансовому, бухгалтерському обліку та звітності, виникнення контролю погашенням зобов'язань.

Метою написання дипломної роботи є підтвердження та оформлення організаційних, методичних положень, а також покращення та реалізація практичних рекомендацій, для того щоб, удосконалювати облік, аудит та аналіз різних поточних зобов'язань в теперішніх умовах господарювання, а також полягає у практиці, проблемах різних тенденцій, закономірностей та перспектив розвитку системи бухгалтерського обліку, аналізу та процесу контролю ПРАТ “УКРПКТІЛСПРОМ” з метою подальшого їх вдосконалення та покращення.

Завдання дослідження:

– дослідити та переглянути економічну, організаційну, та теоретичну сутність зобов'язань що вони визначають їх місце, та поточні зобов'язання в їх структурі;

- удосконалити, проаналізувати та класифікувати нормативні, регуляційні забезпечення обліку та контролю всіх розрахунків з поточними зобов'язаннями
- дослідити облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками та зобов'язань забезпечених векселями;
- визначити особливості методики обліку зобов'язань за розрахунками з постачальниками та за податками.
- вивчити методику обліку зобов'язань за розрахунками з учасниками та інших поточних зобов'язань
- визначення теоретичних аспектів визнання та оцінки поточних зобов'язань та їх роль у діяльності бюджетної установи;
- дослідження чинного нормативно-правового регулювання обліку
- дослідити організацію і методику аудиту;
- проаналізувати фінансовий стан ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”
- описати аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань;

Об'єктом дослідження є поточні зобов'язання підприємств, розрахункові взаємозв'язки з іншими його суб'єктами господарювання, які повинні призвести до появи поточних зобов'язань.

Предметом дослідження у даній кваліфікаційній роботі виступають особливості та обліку, аудиту та аналізу поточних зобов'язань на ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”, а також комплекс теоретичних, організаційних та практичних аспектів, що пов'язані з обліково аналітичним забезпеченням та поточними зобов'язаннями.

Методи дослідження. Досягнувши визначеної та організаційної мети в процесах дослідження та вивчення використовувалися положення економічної теорії, а також комплекс загальні та професійні методи дослідження, такі як: узагальнення та ознайомлення з теоретичними аспектами, історичного аналізу, моделювання, графічний та ін.

Інформаційною базою дослідження є нормативні документи обліку, аудиту та аналізу поточних зобов'язань, а також є нормативно-правові акти України, праці видатних вітчизняних і зарубіжних вчених, різні монографії, матеріали наукових конференцій, статті, звітність та інші документи суб'єкта господарювання, праці зарубіжних науковців також інтернет ресурси, теоретичні та практичні відомості досліджуваного суб'єкта господарювання. Однак подані пропозиції можуть за необхідності застосовуватися, так і в інших вітчизняних підприємствах господарювання.

Обсяг та структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (48 найменувань), містить 34 таблиць, 16 рисунків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 133 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність поняття “зобов'язання” та особливості їх оцінки

Для забезпечення фінансової стійкості усіх суб'єктів господарювання необхідно правильно класифікувати та забезпечувати достовірну оцінку поточних зобов'язань, цьому сприяє також розвиток господарюючих процесів та зв'язків між підприємствами та суб'єктами господарювання. Щоб здійснювати та спостерігати за ефективним контролем, за обігом грошових коштів та розрахунками з внутрішніми та зовнішніми контрагентами потрібна повна та достовірна інформація щодо поточних зобов'язань підприємств.

Швидкі темпи інтеграції української економіки в світові товариства з господарюючим характером, призводить до приведення правової бази та понятійного апарату облікової системи в цілому та поточних зобов'язань до міжнародних стандартів та облікових стандартів. До проблем у розкритті сутності, класифікації та змісту поточних зобов'язань, є дуже багато звернень українських та закордонних вчених, тому у своїх працях вони розкрили багато деталей, серед них такі як: Т.А. Бутинець, М.В. Кужельний, М.І. Должанський, Н.І. Чабанова, В.Г. Швець, П.В. Завгородній, Н.М. Ткаченко, С.І. Травінська, Н.С. Абалмасова, Х. Андерсон, Джон Дж. Уальд, Д. Колдуелл.

І в результаті праці цих вчених беруться до уваги та є основою подальшого, докладнішого та результативного дослідження поточних зобов'язань, в першу чергу первинного обліку та вплив відображення всіх зобов'язань на фінансовий стан підприємств, також визначення проблематики правильної оцінки та змісту.

Згідно з НП(С)ПСБО 11 “Поточні зобов’язання” – це зобов’язання, та заборгованість підприємства, що виникає внаслідок минулих подій, які повинні бути погашені протягом цілого операційного циклу або мають бути погашені протягом дванадцяти місяців, звісно ж починаючи з дати балансу[1].

Тому є перелік що саме відноситься до поточних зобов’язань підприємства:

- короткострокові кредити банків,
- короткострокові
- векселі видані,
- кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги,
- заборгованість за розрахунками та інші поточні зобов’язання.

Відповідно до НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, зобов’язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди.

Багато вітчизняних економістів які мають різні погляди та підходи до розгляду та застосування поточних зобов’язань. Так В.В. Качалін вважав, що поточні зобов’язання – заборгованість, що для ліквідації яких потрібно поточні активи, що можуть використовуватись, в звичайній діяльності господарювання. У свою чергу С.І. Травінська розписує поточні зобов’язання як поточні зобов’язання, що можуть погашатися на вимогу різних кредиторів, і особлива частина поточних зобов’язань, повинна була б бути погашена протягом операційного циклу, або почавши з дати балансу протягом одного року. Економісти Н.С. Абалмасова, В.С. Терещенко визначають такий підхід поточних зобов’язань: це фінансові зобов’язання, що мають бути та повинні погашатися протягом поточного та операційного циклу підприємства господарювання чи протягом одного року з дати що складається з бухгалтерського балансу[2].

Зобов'язання, які на протязі дванадцяти місяців сплачуються за вимогою кредиторів, то ці зобов'язання остаточно будуть ліквідовані. Також є багато тверджень іноземних вчених та мають свою думку на проблеми та сутність поточних зобов'язань. Ось твердження, такі як: Керміт Д. Ларсон, Джон Дж. Уайльд, Б. Чіапетта запевняють, що поточні та довгострокові зобов'язання – це такі що можуть бути погашені на протязі одного року, але якщо операційний цикл складає більше ніж один рік, то вони можуть бути оплачені на протязі цього року. М. Баффет, Д. Кларк запевняють, що поточні зобов'язання підприємств – це борги та інші неоплачені ті чи інші послуги, у вигляді зобов'язань, що та чи інша фірма повинна сплатити в межах одного фінансового року, це такі зобов'язання що фірма зобов'язала постачальникам та підрядникам за товари, послуги, які надаються в кредит.

До фактичних зараховуються поточні зобов'язання, які можуть виникати з договорів, також контракту та на основах законодавчих актів, а сума може бути прорахована чітко. До складу включається зобов'язання по рахунках, зарплаті, дивідендів, акцизний збір, продажного податку, та частина довготермінових поточних зобов'язань. Оціночні зобов'язання – є певна договірною сума яку не можливо визначити з настання поточної дати та характеризується гарантійними зобов'язаннями. Умовні зобов'язання – до них належать ті зобов'язання, що можуть залежати від майбутніх періодів та подій, ще одна їхня назва це неіснуючі зобов'язання. Всі поняття які вище були вказані є новими в Україні та ще не до кінця досліджені, але вітчизняні науковці розглядають ці поняття як прив'язкою до національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, та мало погоджуються з цією класифікацією[3].

Діяльність підприємств їх фінансово-господарська методика, спричиняє виникнення та узагальнення чимало видів зобов'язань і більшої кількості кредитних установ та кредиторів. Тому є потреба неабиякого дослідження та питання класифікації зобов'язань, а також удосконалення його шляхом доповнень та уточнень.

Основні твердження щодо зобов'язань узагальнено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Основні твердження про зобов'язання

Твердження	Коротка характеристика
Зобов'язання бувають обмежені в часі, або безстрокові.	На практиці, більшість зобов'язань підприємства є визначеними в часі. Безстроковими є зобов'язання підприємства перед засновниками, оскільки акціонер має право на активи суб'єкта господарювання в будь-який момент у майбутньому.
Передача права власності відбувається в той час, коли організація визнає зобов'язання.	Тут необхідно звернути увагу на такі три важливі особливості зобов'язань: - подвійну природу – для виникнення зобов'язань потрібна участь мінімум 2-х сторін; - договірну основу – зобов'язання має юридичну силу виключно за умови укладання договору; - після визнання зобов'язань вони виступають обмежувальним фактором для іншої діяльності, що суперечить договору.
Зобов'язання поділяються на прості та складні	Просте зобов'язання може бути погашене однією операцією. Складене зобов'язання складається із первинного зобов'язання (продаж товарів) і набору заздалегідь обумовлених зобов'язань, що з'являються після погашення первинного зобов'язання (наприклад, гарантійні зобов'язання).

Зобов'язання стає погашеним тоді, коли виконані всі умови договору	Зобов'язання вважається погашеним, якщо у сторін договору будь-які претензії.
Зобов'язання мають виконавчу вартість.	Виконавча вартість – це мінімальні витрати однієї сторони, що будуть прийняті іншою стороною для повного звільнення обох сторін від даного зобов'язання.
Зобов'язання можна поділити на зобов'язання за витратами (ресурсами) і зобов'язання за доходами.	Зобов'язання за витратами зазвичай означає витрату грошових коштів для погашення цього зобов'язання, а зобов'язання за доходами погашується після отримання грошових коштів від іншої сторони.
Зобов'язання, яке не може виконатися однією стороною, передає право вибору іншій стороні.	Наприклад, якщо розміщено замовлення на деякі товари, а ці товари не відповідають умовам договору, то можна обрати один з двох варіантів: розірвати зобов'язання і виставити претензію або прийняти недосконалі товари

Джерело: створено автором на основі [3]

Класифікація зобов'язань дає велику змогу ширше зрозуміти їх сутність, роль та зміст, а ще дуже допомагає бухгалтерам, викладачам, студентам і керівникам господарюючих підприємств отримувати та аналізувати різнобічну та корисну інформацію про поточні зобов'язання та набагато простіше з веденням фінансово-господарської діяльності підприємницьких установ[4].

Основна класифікація зобов'язань узагальнено та представлено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основна класифікація поточних зобов'язань

Критерії та класифікація	Види зобов'язань
--------------------------	------------------

зобов'язань	
1. Права та обов'язки суб'єктів та їх співвідношення	– Взаємні – Односторонні
2. Час здійснення	– Майбутні – Теперішні
3. Час та спосіб погашення	– Монетарні – Немонетарні
4. Ціна	– Відсоткові – Безвідсоткові
5. Види діяльності	– Фінансові – Операційні – Ті, які виникають у випадку іншого виду діяльності
6. Оцінка та її можливість	– Оціночні – Фактичні
7. Типи погашення та їх складність	– Складні – Прості

Джерело: створено автором на основі [4]

Оцінка – це такий процес розуміння та осмислення негативної або позитивної цінності різних господарських явищ та фактів, підсумок праці, форм виробничо-трудової діяльності, матеріальних вчинків, досягнення господарювання для задоволення людських вимог також різні зацікавленості, і цілі суб'єкта.

У бухгалтерських твердженнях та поняттях оцінка є способом формулювання та вираження в узагальнюючому грошовому вимірнику різних господарських прийомів та їх джерел, і є одним з елементів методу бухгалтерського обліку. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” визначає та окреслює облікову оцінку як первинну оцінку, котра застосовується та здійснюється підприємством з метою розподілу різних доходів та витрат між відповідними тривалими звітними періодами. Тому, як вважає Н.М. Малюга, оцінка здійснюється за рахунок минулих знань.

Першим з таких важливих питань, при необхідності глибокого та багатогранного розгляду, є питання зобов'язань оцінки. Вибір варіантів оцінки залежить від різних видів зобов'язань. У бухгалтерському обліку

зобов'язання класифікуються на поточні, довгострокові зобов'язання, забезпечення, непередбачені зобов'язання та доходи майбутніх періодів.

Розглянемо види відповідно до Концептуальної основи оцінки зобов'язань у табл. 1.3.

Таблиця 1.3.

Види оцінки зобов'язань

Види оцінки	Характеристика
Собівартість за історичною оцінкою	Сума яка надходить відображається зобов'язанням або за інших деяких обставин, за сумами чи їх еквіваленти грошових сум, і очікується сплата заборгованості звичайній господарюючій діяльності
Поточна собівартість та оцінка зобов'язань	Відображає недисконтовану суму коштів або еквіваленти, що стає необхідністю для погашення та сплати зобов'язань під час звичайної господарюючої діяльності
Вартість та суми реалізації за оцінкою зобов'язань	Відображає вартість зобов'язання за їх сплату та погашення, за недисконтовану суму грошей, що очікується та буде погашена під час звичайної господарюючої діяльності
За теперішньою вартістю	Відображає теперішню дисконтовану вартість що в майбутньому зараховується за рахунок чистого вибуття коштів та їх еквівалентів, що в майбутньому будуть необхідні для сплати та погашення поточних зобов'язань погашена під час звичайної господарюючої діяльності

Джерело: створено автором на основі [7]

З розгляду та вивчення цієї таблиці спостерігається, що поточні зобов'язання у міжнародній економічній практиці оцінюються та розраховуються за однією з чотирьох видів вартості:

- історичною,
- поточною,
- вартістю реалізації та теперішньою[5].

Проте дуже часто використовується основа оцінки, яку застосовують та реалізують суб'єкти господарювання для написання та складання фінансових звітів, є історична собівартість. Історична собівартість, як правило, комбінується та поєднується з іншими видами та підвидами оцінки. Інші виокремлені дослідники та вчені вважають, що поточна вартість надає обліковим даним бути та набирати чинності ставати реалістичнішими, придатнішими, репродуктивними для прийняття різних управлінських рішень. Поточна вартість та собівартість за методикою та визначенням розподіляється на поточну вартість купівлі та придбання, експертну оцінку, справедливую оцінку.

Згідно з П(С)БО 11 “Зобов’язання” балансова вартість поточних зобов’язань визначається за сумою погашення. Сума погашення – це недисконтована сума грошей або їх еквівалентів, що буде оплачена для погашення зобов’язань під час звичайної підприємницької діяльності. Він є найпростішим видом оцінки. Тому, внаслідок того поточні зобов’язання належать до погашення протягом короткострокового проміжку часу і величина дисконту незначна, вони враховуються за номінальною вартістю, тобто в сумі, що належить до виплати в майбутніх періодах[6].

Більш складнішим є використання та застосування теперішньої вартості. Її використання пов’язане із значною зміною вартості грошових коштів у часі, що можливо зумовлена інфляційними процесами в економічних ризиках комерційною недосконалістю бізнес-партнерів (присутності ризику невиконання зобов’язання) чи наданням підприємцям переваги реальним грошам (схильність до збереження ліквідності).

Теперішня вартість – сума майбутніх платежів, а також дисконтована сума (за виключенням суми відшкодування що вже очікувалася), та буде потрібна для погашення зобов’язань в процесах діяльності підприємства.

Здійснення та визначення теперішніх вартостей залежить від виду різних зобов'язань та їх умов. За теперішньою вартістю визначаються довгострокові зобов'язання, і нараховуються відсотки, такі як:

- суми довгострокових кредитів;
- облігаційні позики;
- довгострокові відсоткові векселі;
- платежі за довгостроковою орендою;
- позики небанківських фінансово-кредитних установ.

Щоб інвестор прийняв певні рішення потрібне використання цієї оцінки, а також для здійснення та зіставлення різної інформації у фінансових звітах. Ось такий певний підхід дозволяє та допомагає привести усі майбутні відсотки ресурсів у вигляді певних погашень довгострокових зобов'язань до єдиного тимчасового знаменника та представити інвестору можливу вартість довгострокових зобов'язань на даний час, коли буде прийматися рішення інвестором про надання коштів як інвестиції[7, с. 223].

На практиці використовуються деякі методи різного визначення дисконтної суми майбутніх платежів:

- 1) щоб не застосовувати складні математичні дії можна за допомогою спеціально розроблених таблиць, за даними яких можна розрахувати невідому суму;
- 2) використання різних спеціальних формул.

Такі методи значно залежать від різних умов погашення зобов'язань, що визначаються в угодах кредитування. Найчастіше ведуться дискусії щоб визначити ставку дисконту. Також це може визначатись банківський відсоток, вартість капіталу різних компанії, і відсоток від отриманих ними прибутків. Вибравши з наведених варіантів може виправдовуватись.

Але на сьогоднішній час є проблема, і полягає вона в тому що, спосіб оцінки за теперішньою вартістю в національних стандартах бухгалтерського обліку розгорнуто недостатньо. Слід зазначити, що, вимоги дисконтування, які закладені в П(С)БО 11, тому практично механізм проведення та

відтворення в обліку та фінансовій звітності отриманих сум довгострокових зобов'язань в загальному не розроблено. Виняток розробляють довгострокові облігації, для таких який механізм розроблено в Плані рахунків та Інструкції № 291.

Суми забезпечень визнаються витратами. Вони розраховуються за обліковою оцінкою ресурсів (вираховуються суми відшкодування), потрібних для погашення певного зобов'язання, на дату балансу. Згідно з обліковою політикою сума забезпечення розраховується та визначається в оцінці різних запасів, наприклад, якщо забезпечення потрібно погашати за рахунок передачі виробничих запасів. Забезпечення витрат які відшкодовуються на реструктуризацію визначають за сумою прямих витрат, які не пов'язані з діяльністю підприємства, що діє. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнаються в сумі їх теперішньої вартості. Непередбачені зобов'язання відображаються за обліковою оцінкою.

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності для визначення балансової вартості зобов'язань можна використовувати історичну собівартість, поточну вартість, суму погашення або теперішню вартість.

Історична собівартість – це сума надходжень активів в обмін на зобов'язання або суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язань під час звичайної діяльності підприємства.

Поточна вартість – це недисконтована сума грошових коштів чи їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент. На практиці історична, поточна собівартість та вартість розрахунку (сума погашення) зазвичай збігаються.

Слід зазначити, що всі записи у бухгалтерському обліку здійснюються в національній грошовій одиниці України (в гривнях). Тому операції із зобов'язаннями в іноземній валюті під час визнання відображаються у гривнях шляхом перерахунку суми в іноземній валюті за курсом

Національного банку України, що діє на момент здійснення операції (дата визнання зобов'язань). Висновки. Необхідно зазначити, що оцінка зобов'язань відіграє значну роль при формуванні облікової політики підприємства. На сьогодні залишається невирішеним питання методики розрахунку теперішньої вартості для різних видів зобов'язань. Воно потребує подальших досліджень та обговорень. Ми дійшли до висновку про необхідність в подальшому розробки методики розрахунку теперішньої вартості окремо для різних видів зобов'язань та необхідності відображення їх в обліку[8].

1.2. Сучасні підходи до класифікації поточних зобов'язань

Впродовж останніх років функціонування вітчизняних підприємств, помітно зростання поточної заборгованості. До накопичення поточних зобов'язань та знецінення грошових коштів для кредиторів призводить порушення термінів зобов'язань. Тому, перед суб'єктами господарювання постають питання щодо виникнення та погашення поточної кредиторської заборгованості. Важливою умовою також є, недопущення до протермінування заборгованості та доведення її до сумнівної чи безнадійної. Для цього слід достовірно, своєчасно та правильно відображати господарські операції щодо поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку.

Загалом, зобов'язання розглядають з позиції:

- боргу;
- суми витрат;
- залученого капіталу;
- заборгованості господарюючого суб'єкта.

Здійснення бухгалтерського обліку щодо поточних зобов'язань відбувається на основі П(с)БО 11 “Зобов'язання”. Відповідно до положення, зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникає в підсумку

минулих подій та погашення якої в майбутньому призведе до зменшення ресурсів підприємства, що являють собою економічні вигоди.

Зобов'язання виникають:

- у підсумку укладених договорів;
- згідно з нормативними документами.

Характеризувати зобов'язання слід:

- конкретними економічними ресурсами (означає, що поверненню підлягають або ресурси, або грошові кошти – в залежності від умов договору);
- адресністю (означає, що ресурси повинні бути поверненні позикодавцю або іншій третій особі, вказаній у дорученні позикодавця);
- терміном погашення заборгованості;
- винагородою за користування ресурсами;
- санкціями та порушенням договору за термінами і сумами погашення заборгованості.

Із факту визнання, оцінки та фіксування в системі рахунків бухгалтерського обліку розпочинається облік поточних зобов'язань, що в подальшому розкриваються у фінансовій звітності.

Фінансова звітність містить всю інформацію про господарські операції, пов'язані з виникненням зобов'язань та їх погашенням. Дана умова є обов'язковою, оскільки дані господарських операцій можуть впливати на прийняття важливих рішень. Саме принцип повного висвітлення і забезпечує достовірність даних фінансової звітності[9].

У фінансових звітах, інформація про поточну кредиторську заборгованість узагальнюється в єдиній грошовій одиниці. Це можливо при умові застосування принципу єдиного грошового вимірника.

Загалом, для оптимального ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, зобов'язання слід поділяти на:

- довгострокові зобов'язання;

- поточні зобов'язання;
- забезпечення;
- непередбачені зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

Зобов'язання, термін погашення яких відбудеться впродовж операційного циклу, або які будуть погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу називаються поточними.

На підприємстві, поточними зобов'язаннями можуть бути:

- короткострокові кредити банків;
- поточна заборгованість за короткостроковими зобов'язаннями;
- короткострокові векселі видані;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги;
- поточна заборгованість за розрахунками. До неї належать розрахунки з отриманих авансів, з бюджетом, з позабюджетних платежів, з оплати праці з внутрішніх розрахунків тощо;
- поточні забезпечення;
- інші поточні зобов'язання.

Аналіз результатів досліджень Ф.Ф.Бутинця та Ю.А.Кузьмінського дав зрозуміти, що класифікація заборгованості здійснюється за терміном та фактом їх погашення та ґрунтується на вітчизняних стандартах бухгалтерського обліку. Проте, дана класифікація не дає змоги чітко визначити класифікаційні ознаки заборгованості. Комплексний підхід до класифікації зобов'язань з урахуванням специфіки окремих видів зобов'язань дасть змогу вирішити зазначену проблему.

Ведення аналітичного обліку за певними групами дасть змогу раціонально та своєчасно контролювати поточну кредиторську заборгованість та здійснювати управління нею. При цьому, особливу увагу слід застосувати до:

- термінів погашення (рис. 1.1.);
- виконання умов погашення.

*Рис. 1.1. Класифікація поточних зобов'язань за терміном погашення
Джерело: створено автором на основі [5]*

Щодо класифікації поточної заборгованості за виконанням умов погашення її слід поділяти на три групи:

- заборгованість, термін погашення якої не настав;
- відстрочена заборгованість;
- заборгованість, термін погашення якої минув[10].

Тому, врахувавши сутність та специфіку застосування зобов'язань, слід розширити умови щодо їх визнання в обліку. Обов'язковим є визнання умов, передбачених у П(с)Б 11 “Зобов'язання”. Проте, підприємству доцільно дотримуватись і наступних умов:

- 1) підприємство визнає необхідність майбутніх платежів кредиторам;
- 2) зобов'язання повинні виконуватись беззаперечно;
суб'єкт повинен бути ідентифікований.

Ключовим проблемним питанням з обліку зобов'язань є достовірність та об'єктивність їх оцінки. Тому, дослідження у цій сфері є завжди актуальними.

Сумою заборгованості підприємства перед банківськими установами за одержаними позиками називають короткостроковими кредитами. Термін погашення короткострокової позики передбачається впродовж дванадцяти

місяців з дати її додержання. У сьогоднішні отримання підприємством короткострокової позики призводить до виникнення поточних зобов'язань перед установою за основною сумою боргу, та, в подальшому, за нарахованими відсотками. При нарахуванні відсотків за кредит, підприємство збільшує не тільки свої зобов'язання, а й фінансові витрати. Звідси випливає, що доцільним є оцінка зобов'язань за позикою за теперішньою вартістю. Адже, недостовірне відображення нарахування і сплати відсотків у бухгалтерському обліку спотворює реальний фінансовий стан підприємства. Це відбувається шляхом зменшення власного капіталу та збільшення зобов'язань.

При умові виникнення кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, підприємство показує суму коштів, яку повинно сплатити своїм кредиторам в результаті її погашення. Наразі, підприємства функціонують в умовах фінансової нестабільності, що вимагає укладення договорів на нетривалий період та передбачає погашення заборгованості протягом тижня чи місяця (фактичне перерахування коштів відбувається протягом 6-8 місяців).

Узагальнена класифікація видів зобов'язань підприємств зі різносторонніми напрямками представлена на рисунку (рис.1.2.).

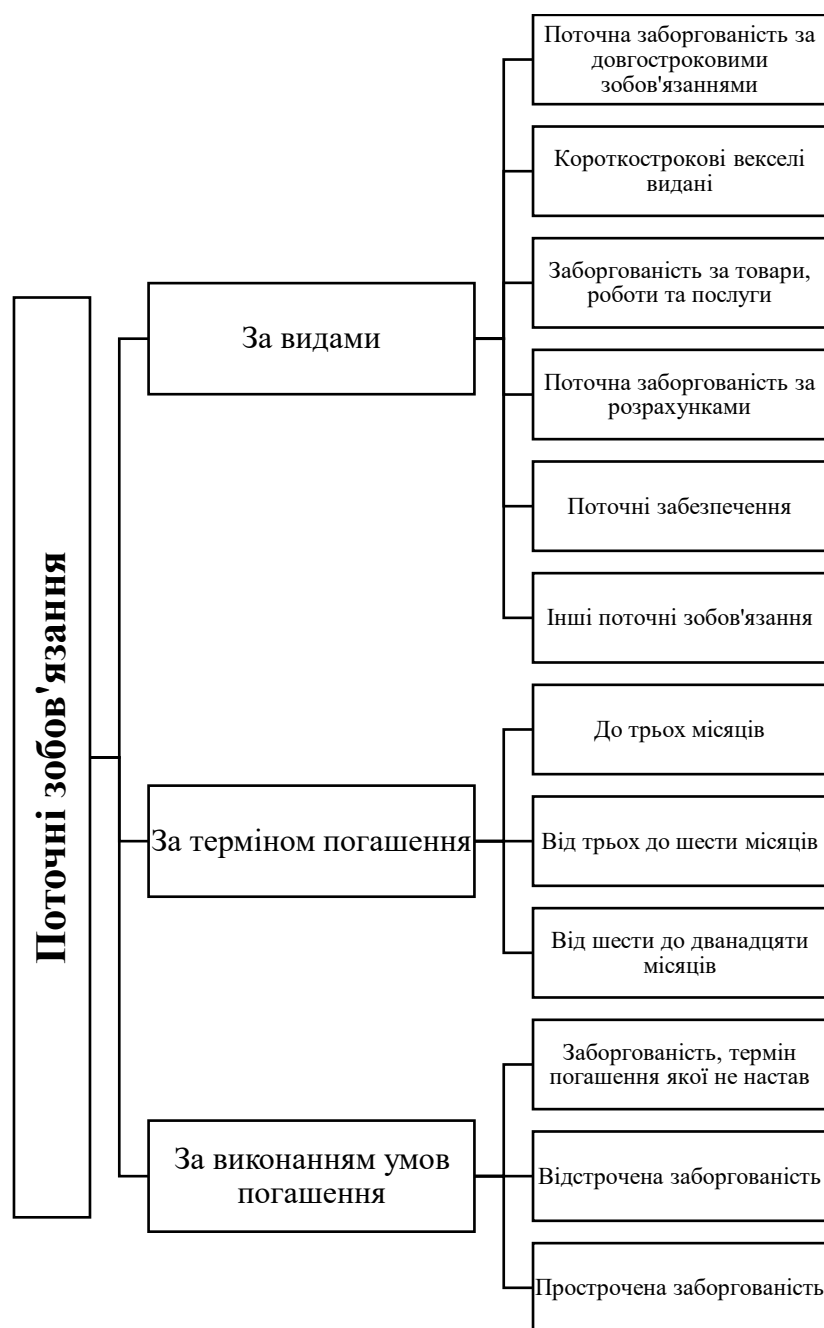

Рис.1.2. Класифікація поточних зобов'язань
Джерело: створено автором на основі [5]

Відповідно до П(с)БО 11, в обліку, зобов'язання визначаються за наступних умов:

1. якщо оцінка зобов'язань може бути достовірно визначена;
2. існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому завдяки погашенню зобов'язань.

Учений економіст С.Ф.Голов пропонує визнавати зобов'язання за умови виконання наступних вимог:

- установа визнає необхідність майбутніх платежів кредитора з метою подальшого співпрацювання з ними;
- наслідком минулих фактів господарського життя є зобов'язання показані в теперішньому часі;
- всі зобов'язання повинні бути виконані беззаперечно;
- терміни погашення зобов'язань можуть бути визначені заздалегідь проте точна дата погашення не відома;
- суб'єкт, відносно якого виникають зобов'язання повинен бути ідентифікований як особа чи група осіб[11].

Тому, доцільним є коригування суми зобов'язань на індекс інфляції.

Сплату зобов'язань слід здійснювати шляхом:

- сплати кредиторів грошових коштів;
- відвантаження готової продукції;
- надання послуг за рахунок одержаного авансу від покупця;
- взаємозаліком заборгованостей;
- переведення зобов'язань у корпоративні права тощо.

Тому, кредиторську заборгованість за товари, роботи та послуги слід оцінювати за поточною вартістю купівлі, оскільки вона містить в собі чинник інфляції і динаміку цін.

Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, поточні зобов'язання потрібно оцінювати за сумою погашення. Зобов'язання за короткостроковими позиками оцінюються за теперішньою вартістю.

У своїх дослідженнях, С.Шевчук приділяє увагу порядку оцінки поточної заборгованості, вираженої в іноземній валюті, який висвітлюється у П(с)БО 21 «Вплив зміни валютних курсів». Такий вид зобов'язань при первісному визнанні відображаються у валюті звітності перерахунком суми в іноземній валюті із використанням курсу НБУ на дату проведення операції.

Виникнення курсової різниці показують у складі відповідних доходів або витрат. Зобов'язання, які належать до немонетарних, не підлягають

перерахунку. Їх відображення здійснюється за вартістю, визначеною при їх визнанні.

Загалом, доцільно зазначити, що при несвоєчасній оплаті боргів та зобов'язань відбувається залучення в оборот коштів підприємства, які належать іншим господарюючим суб'єктам. Як наслідок, це призводить до використання підприємством фінансових санкцій, адміністративних або кримінальних покарань керівника та головного бухгалтера[12].

1.3. Нормативне забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями

Відображення в обліку операцій з обліку розрахунків з постачальниками, підняття значення своєчасної, правильної та достовірної облікової інформації щодо стану активів та пасивів на підприємстві потребують постійного удосконалення. Адже на основі цих даних приймаються управлінські рішення.

Взаємні розрахунки підприємства за товарно-матеріальні цінності, надані роботи чи послуги називають розрахунками з постачальниками і підрядниками. Саме від їх безперебійної та планомірної організації даних розрахунків залежить не тільки стан всіх розрахунків, а й фінансовий стан в цілому та платоспроможність підприємства.

Одним із видів поточних зобов'язань є розрахунки з постачальниками та підрядниками. Зобов'язання визнається тоді, коли його оцінка може бути достовірно визначена. Також, важливою умовою при визнанні зобов'язань є ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому, як наслідок погашення такої заборгованості.

Законодавче регулювання договірних відносин є надзвичайно важливим питанням при дослідженні даної тематики. Регулювання таких відносин здійснюється:

- Цивільним кодексом України;

- Господарським кодексом України;
- рядом інших нормативно-правових актів.

Варто зауважити, що Цивільний кодекс України здебільшого приділяє увагу врегулюванню відносин, які напряду пов'язані з наданням послуг, купівлі і продажу продукції. Відповідно до Цивільного кодексу України договором виступає домовленість двох або більше сторін, яка спрямовується на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків[13].

Відповідно до Інструкції №291 Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за виконані роботи чи надані послуги застосовують рахунок 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”(табл.1.4).

Таблиця 1.4.

Характеристика рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”

Субрахунок	Призначення	Відображення інформації	
		Дебет	Кредит
631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	Застосовується для ведення обліку з вітчизняними постачальниками за отримані товарно-матеріальні цінності, надані роботи чи послуги	погашення заборгованості; списання заборгованості	відображення заборгованості за отримані від постачальників та підрядників товарно-матеріальних цінностей тощо
632 "Розрахунки з іноземними постачальниками"	Відображення обліку розрахунків з іноземними постачальниками за отримані товарно-матеріальні цінності, надані роботи чи послуги		
633 "Розрахунки з учасниками промислово-фінансових груп"	Використовується для обліку в учасника ПФГ розрахунків за отримані від інших учасників ПФГ товарно-матеріальних цінностей		

Джерело: створено автором на основі [7]

Загалом, клас 6 «Поточні зобов'язання» поділяється на такі рахунки:

- 60 “Короткострокові позики”;

- 61 “Поточна заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями”;
- 62 “Короткострокові векселі видані”;
- 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”;
- 64 “Розрахунки за податками й платежами”;
- 65 “Розрахунки за страхуванням”;
- 66 “Розрахунки за виплатами працівникам”;
- 67 “Розрахунки з учасниками”;
- 68 “Розрахунки за іншими операціями”;
- 69 “Доходи майбутніх періодів”.

Документообіг щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками розпочинається з виписки постачальником рахунка-фактури на оплату робіт чи послуг. Коли товар відвантажено, постачальник надає накладну або видаткову накладну, після чого, обов’язково реєструє податкову накладну. Пізніше, накладні підлягають реєстрації у журналі реєстрації накладних, а податкові накладні відображаються у електронному Єдиному реєстрі податкових накладних.

Щоб одержати товар зі складу, постачальником повинна видаватись довіреність. Оплата здійснюється за використанням платіжного доручення.

Одним із пріоритетних питань є розрахунки за податком на додану вартість, які виникають внаслідок придбання товарно-матеріальних цінностей. Датою виникнення податкового кредиту з ПДВ є дата події, яка відбулась раніше:

- дата списання грошових коштів з банківського рахунку платника податку;
- дата одержання платником податку товарів чи послуг.

На сьогодні, кількість нормативно-правових документів, які регулюють господарські операції є доволі великою. Проте, вони часто змінюються та можуть бути притаманними для деяких суб’єктів господарювання. В

Україні, система нормативно-законодавчого регулювання умовно поділяється на п'ять рівнів (табл.1.5).

Таблиця 1.5.

Рівні нормативно-законодавчого регулювання бухгалтерського обліку

Рівень	Нормативно-законодавче регулювання
I рівень	ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”
II рівень	Постанови Кабінету Міністрів, Укази Президента тощо
III рівень	Положення (стандарты) бухгалтерського обліку
IV рівень	Інструкції, положення та вказівки Міністерства фінансів України
V рівень	Накази, розпорядження щодо організації бухгалтерського обліку і використання облікової політики на підприємстві

Джерело: створено автором на основі [5]

Методологія щодо достовірного обліку зобов'язань в Україні затверджена П(с)БО 11 “Зобов'язання”. Щодо міжнародної практики, то даний аспект розглядається в:

- МСБО 1 “Подання фінансових звітів”;
- МСБО 10 “Непередбачені події і події, які сталися після дати балансу”;
- МСБО 12 “Податки на прибуток”;
- МСБО 17 “Оренда”;
- МСБО 19 “Виплати працівникам”;
- МСБО 32 “Фінансові інструменти: розкриття та подання”;
- МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи”.

Нормативно-законодавче регулювання обліку поточних зобов'язань наведено у таблиці (табл.1.3).

Таблиця 1.6.

Нормативно-законодавче регулювання обліку поточних зобов'язань

Найменування	Положення, які безпосередньо впливають на процес обліку
МСБО 1 “Подання фінансової звітності”	Означає, що суб'єкт господарювання здійснює класифікацію зобов'язань як поточні, за умови: 1) погашення зобов'язання в процесі нормального операційного циклу; 2) зобов'язання утримується з метою продажу; 3) зобов'язання буде погашено протягом дванадцяти місяців; 4) не існує безумовного права щодо відстрочення погашення зобов'язань протягом дванадцяти місяців.
МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи”	Існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникло в підсумку минулих подій і сплата якого, як очікується, призведе до вибуття ресурсів підприємства.
П(с)БО 11 “Зобов'язання”	визнання зобов'язання відбувається, якщо його оцінка може бути достовірно визначеною та є ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому, як наслідок її погашення
П(с)БО 21 “Вплив змін валютних курсів”	Поточна заборгованість за імпорнтними контрактами визнається монетарною статтею. Перерахунок здійснюється в результаті зміни курсу НБУ на дату здійснення такого розрахунку.

Джерело: створено автором на основі [8]

Відповідно до національних П(с)БО, МСБО, зобов'язання слід поділяти на довгострокові, короткострокові і непередбачені. Міжнародна практика відносить довгострокові та короткострокові зобов'язання до групи фактичних. Ця група класифікує витрати, які виникають з договорів, контрактів або ґрунтуються на законодавстві і їх вартість можна достовірно визначити.

У свою чергу, непередбачені зобов'язання відносяться до умовних, тобто до групи неіснуючих зобов'язань, які є потенційними, адже вони

напрямую залежать від майбутніх подій, які можуть виникнути внаслідок минулих подій.

Країни з розвиненою економікою найбільшою цінністю вважають довгострокові зобов'язання, адже кредитори жодним чином не впливають на прийняття рішень щодо функціонування підприємства на відміну від власників. Виплати відсотків за довгостроковими позиками виплачуються із суми доходів, які оподатковуються податком на прибуток, на противагу від дивідендів[14].

До довгострокової заборгованості у міжнародній практиці відносять:

- облігації до виплати;
- векселі до сплати;
- закладні до сплати.

Здійснюючи аналіз даних стандартів, впливає можливість оцінити відмінності підходів щодо визначення оцінки та видів зобов'язань.

П(с)БО 11 виділяє три основні групи оцінки зобов'язань: поточні, довгострокові та непередбачені, які, в свою чергу, дають можливість вести деталізований облік кредиторської заборгованості. Щодо МСБО 37, то воно визначає загальний підхід до їх оцінки. Отже, П(с)БО характеризується аналітичністю, а МСБО носить узагальнюючий характер.

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без укладання договорів з контрагентами, що і породжує виникнення дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Своєчасне та достовірне ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками забезпечує:

- вчасне виявлення кредиторської заборгованості, термін погашення якої спливає;

- ефективний контроль за обліком з розрахунків з підрядниками та постачальниками.

Обліковий процес виокремлює ряд основних завдань, серед яких:

- узагальнення інформації в облікових регістрах про стан розрахунків з постачальниками;
- моніторинг кредиторської заборгованості;
- контроль форм розрахунків;
- зіставлення розрахунків з постачальниками в кінці звітного періоду тощо.

Отже, основою для управління зобов'язаннями є вибір надійних контрагентів і створення оптимальної системи розрахунків з ними. До системи управління кредиторською заборгованістю належать аналіз джерел її виникнення, управління, контроль та вибір облікової політики підприємства.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

На основі проведеного даного дослідження на рахунок сутності та різних теоретичних засад та положень обліку, контролю і аналізу поточних зобов'язань численною мірою дає можливість сформулювати такі висновки:

1. Дефініцію “зобов'язання” необхідно використовувати та трактувати як заборгованість підприємства, що виникає в минулих періодах, але погашення повинно відбуватися у поточному чи майбутньому періоді. Значною мірою, структура та організація зобов'язань залучає в себе довгострокові, поточні та доходи майбутніх періодів. Тому, поточні зобов'язання – це різні борги одного суб'єкта підприємства на користь іншого суб'єкта підприємства, що виникає за рахунок минулих подій, але погашення необхідним чином повинно відбуватися на протязі одного року з часу її виникнення чи на протязі операційного циклу підприємства. Такою відмінністю та неординарністю поточних зобов'язань, порівняно від інших елементів та показників зобов'язань, є термін погашення (до 1 року).

2. Теоретичні опрацювання та аналіз нормативно-правової, наукової літератури пояснюється тим що, згідно з деякими закономірностями до складу та розгляду поточних зобов'язань різні підприємства повинні відносити та затверджувати: кредити різних банків короткострокові; поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; векселі видані; поточні зобов'язання перед бюджетом; кредиторську заборгованість у результаті виконаних роботи, проданих товарів чи наданих послуг; поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками; поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків; зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів;; поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування; поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці; інші поточні зобов'язання.

3. Згідно дослідження організаційно-економічної характеристики, підприємство ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” є одним із потужних національних виробників деревообробного обладнання, обладнання з

переробки відходів деревообробки і лісопиляння, а також виготовлення дерев'яних євровікон, столярних виробів, проектування підприємств деревообробної промисловості. Проведений аналіз фінансової звітності діяльності ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” показує наступне, що у підприємства хороша рентабельність, та високий рівень і позитивна динаміка надходжень від реалізації продукції засвідчує що конкурентоспроможність продукції підприємства та звісно ж високу вартість на ринку.

4. Підприємство також використовує та представляє у своїй роботі сучасні інструменти комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань, яка використана і актуальна до цього часу на ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Вважається, що використанням програми «1С: Бухгалтерія» дозволяє та покращує налаштовувати ефективний, правильний, достовірний аналітичний облік.

РОЗДІЛ 2

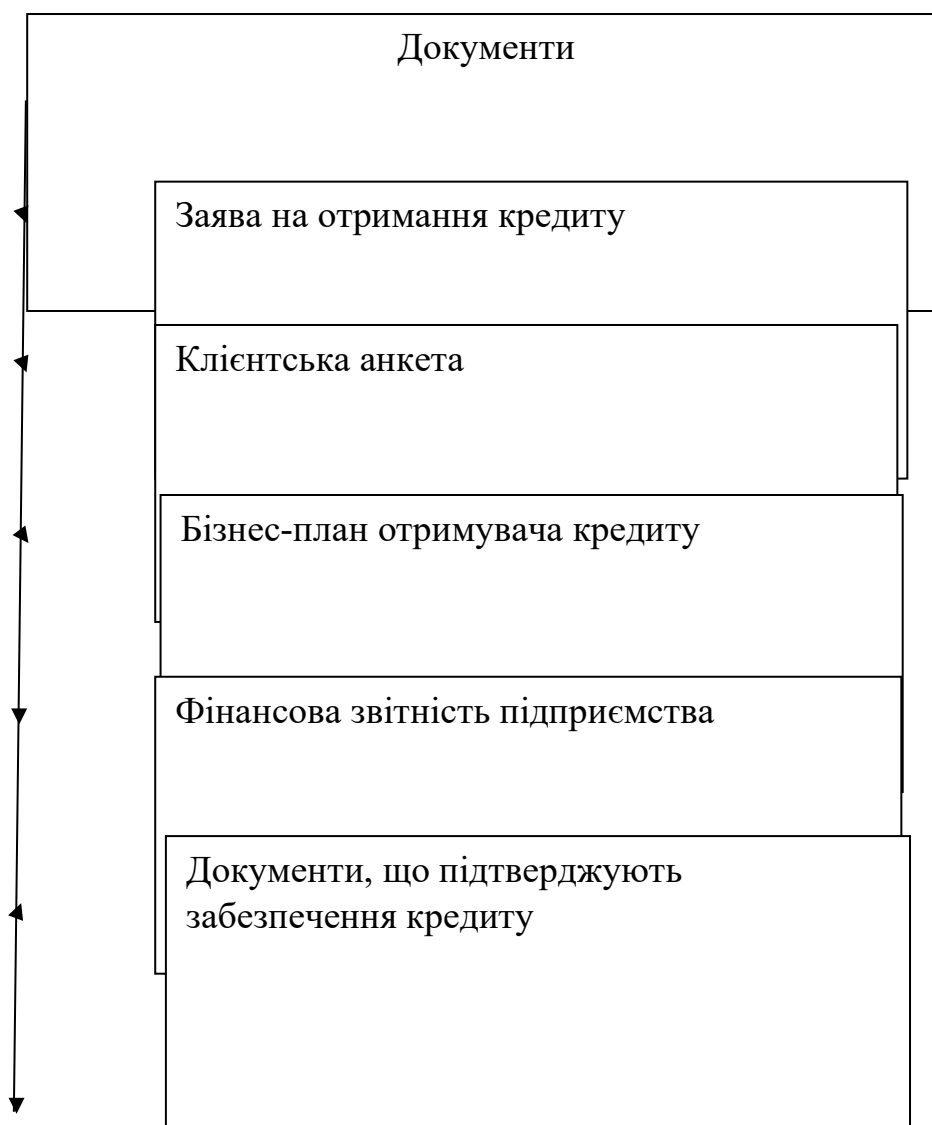
МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банкками та зобов'язань забезпечених векселями

Важливою умовою розвитку підприємств у сучасних умовах є використання кредитних коштів.

Кредит – це надання банком грошових коштів юридичним та фізичним особам у тимчасове користування на визначених умовах[15, с. 46].

Важливою умовою для отримання кредиту є надання банку всіх необхідних документів (рис. 2.1.).

Інші документи

Рис. 2.1. Список

документів для отримання кредиту

необхідних

Джерело: створено автором на основі [5]

Даний перелік документів необхідний для оцінки фінансового стану позичальника, зокрема його платоспроможність, ліквідність, рентабельність грошові потоки тощо.

На основі результатів проведеного аналізу підприємства визначається ризик неповернення кредиту, та, відповідно, встановлюється відсоткова ставка.

Бухгалтерські проводки, пов'язані з банківськими кредитами показано у табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Основні бухгалтерські кореспонденції з обліку кредитів

Зміст господарської операції	Дт	Кт
Отримано короткостроковий кредит готівкою	30	60
Отримано короткостроковий кредит на банківський рахунок	31	60
За рахунок кредиту здійснено поточні інвестиції	35	60
За рахунок кредиту видано аванс постачальникам	371	60
Погашено довгостроковий кредит за рахунок короткострокового	50/61	60
Оплачено постачальникам за рахунок кредиту	63	60
Погашено кредит готівкою	60	30
Погашено кредит з рахунку в банку	60	31
Нараховано відсотки за користування кредитом	951	684
Виплачено відсотки готівкою	684	30
Виплачено відсотки з рахунку в банку	684	31
Переведено частину довгострокового кредиту до складу поточних зобов'язань	50	61
Списано відсотки за кредитом на фінансовий результат	792	951

Джерело: створено автором на основі [5]

У більшості випадків кредит погашається методом ануїтету, тобто спершу виплачуються відсотки, а потім основна сума боргу, котру також називають “тілом” кредиту.

Формулу розрахунку ануїтетних платежів представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Розрахунок ануїтету

Показник	Формула розрахунку	Умовні позначення
Сума щорічної виплати	$p = S \times \frac{r \times (1+r)^n}{(1+r)^n - 1}$	p– сума щорічної виплати S– сума кредиту r– відсоткова ставка n– термін кредиту
Сума виплати відсотків	$I = P_s \times r$	I– Сума виплати відсотків P_s– Залишок «тіла» кредиту на початок періоду r– відсоткова ставка
Сума виплати "тіла" кредиту	$C = p - I$	C– Сума виплати «тіла» кредиту p– сума щорічної виплати I– Сума виплати відсотків

Джерело: створено автором на основі [5]

Для кращого розуміння принципів нарахування та виплати кредиту змоделюємо ситуацію: у 2022 році отримано 895 000 грн. кредиту під 18% річних на 7 років.

Суму погашення кредиту показано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Розрахунок виплати за кредитом

Рік	Залишок кредиту на початок	Сума щорічного платежу	Сума відсотків на залишок кредиту	Сума погашення частини кредиту	Залишок кредиту на кінець року
2022	895000,00	234813,99	161100,00	73713,99	821286,01
2023	821286,01	234813,99	147831,48	86982,51	734303,50
2024	734303,50	234813,99	132174,63	102639,36	631664,14
2025	631664,14	234813,99	113699,55	121114,44	510549,70
2026	510549,70	234813,99	91898,95	142915,04	367634,66

2027	367634,66	234813,99	66174,24	168639,75	198994,91
2028	198994,91	234813,99	35819,08	198994,91	0,00
Сума	х	1643697,92 6	748697,926	895000	Х

Джерело: створено автором на основі [8]

Схематично виплату відсотків за кредитом та основної суми боргу показано у рис. 2.2.

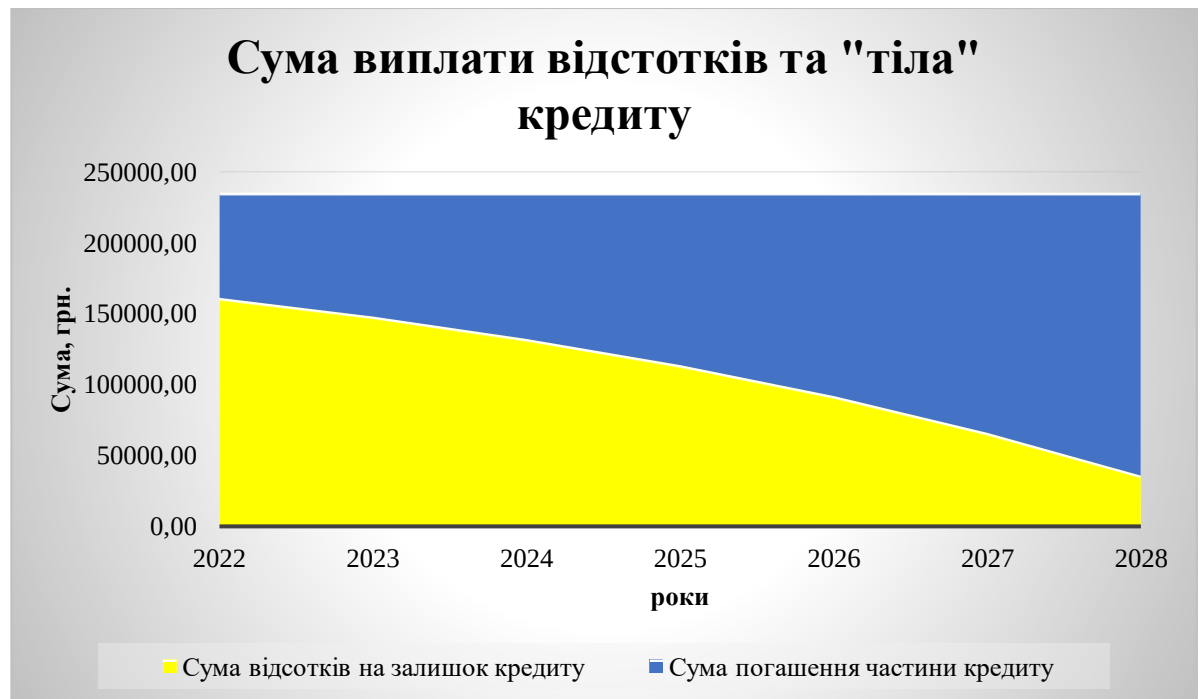

Рис.2.2. Сума виплати відсотків

Джерело: створено автором на основі [9]

Отже, як видно із рис. 2.2., хоча щорічна сума виплати за кредитом незмінна(у нашому прикладі це 234813,99 грн. на рік), у перші роки більшість цієї суми використовується для погашення відсотків.

Відображення такого кредиту в обліку показано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

Бухгалтерські проведення з обліку кредиту

№	Зміст	Дт	Кт	Сума						
				2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Отримано кредит	311	501	895000						
2	Перенесено частину тіла кредиту до поточної заборгованості.	501	611	73714	86983	102639	121114	142915	168640	198995
3	Нараховано відсотки	951	684	161100	147831	132175	113700	91899	66174	35819
4	Сплачено відсотки	684	311	161100	147831	132175	113700	91899	66174	35819
5	Повернена частина тіла кредиту	611	311	73714	86983	102639	121114	142915	168640	198995
6	Списано відсотки на фінансовий результат	792	951	161100	147831	132175	113700	91899	66174	35819

Джерело: створено автором на основі [5]

У випадках, коли позичальник не може своєчасно та у повному обсягу погасити зобов'язання перед банком, можлива зміна умов кредитного договору (зміна терміну кредиту, відстрочення платежів, зміна відсоткової ставки відповідно до поточної кон'юктури фінансового ринку). Такі операції називаються реструктуризацією кредиту.

Реструктуризація кредиту відбувається за згоди позичальника та позикодавця та оформляється окремим договором.

У разі невиконання зобов'язань позичальника без реструктуризації боргу банк має право застосувати санкції відповідно до умов кредитного договору.

Під час діяльності підприємств виникають ситуації, коли суб'єкт господарювання не може своєчасно розрахуватися з постачальниками (зокрема через касовий розрив). У таких ситуаціях використовуються векселі.

Вексель – це складене за встановленою формою безумовне письмове боргове грошове зобов’язання, видане однією стороною (векседавцем) іншій стороні (векселеотримувачу) [16, с. 74].

При бухгалтерському обліку векселів потрібно враховувати подвійну природу даного інструменту. З однієї сторони він є зобов’язанням векседавця розрахуватися за товари чи послуги, з іншого – цінним папером, для якого характерний вторинний ринок, тобто векселеотримувач може продати зобов’язання третій стороні.

Бухгалтерський облік короткострокових векселів виданих ведеться на рахунку 62 з однойменною назвою. Аналітичний облік може вестись за видами векселів(ті, на які нараховуються відсотки та ті, на які відсотки не нараховуються), контрагентами або терміном погашення.

Бухгалтерський облік операції, пов’язаних з векселями відображено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

Облік векселів

№	Зміст	Дт	Кт
1	Придбано товари	28	631
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
3	Видано вексель	631	621
4	Нараховано відсотки за користування векселем	952	684
5	Погашено вексель	621	311
6	Сплачено відсотки за користування векселем	684	311
7	Списано відсотки за користування векселем на фінансовий результат	792	952

Джерело: створено автором на основі [5]

Всі векселі видаються на бланках встановленої форми. Облік бланків векселів ведеться на балансовому рахунку 209 “Інші матеріали” та позабалансовому рахунку 08 “Бланки суворого обліку”.

Обліг господарських операцій, пов'язаних із бланками векселів показано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6.

Облік бланків векселів

№	Зміст операції	Дт	Кт
1	Отримано бланки векселів	209	685
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	685
3	Відображено бланки векселів на позабалансовому рахунку	08	-
4	Оплачено придбані бланки векселів	685	311
5	Списано бланк на видачу векселя	949	209
6	Списано бланк векселя з позабалансового рахунку	-	08

Джерело: створено автором на основі [5]

Підприємства, що використовують журнально-ордерну форму обліку відображають інформацію про векселі у Журналах 2,3. У балансі інформація про векселі відображається у III розділі пасиву “Поточні зобов’язання”.

2.2.Методика обліку зобов’язань за розрахунками з постачальниками та за податками

Розрахунки з різними постачальниками займають особливе та величезне місце в системах розрахункових операцій підприємства, тому що вони впливають та позначаються на основне формування первинної частини їх надходжень в грошових вимірниках.

Найважливішою та необхідною складовою діяльності бухгалтерської сфери є розрахунки з постачальниками. Основу розрахунків з постачальниками становлять кредитні відносини.

Заборгованість кредиторська належить до зобов’язань суб’єкта підприємництва. Зобов’язання виносяться як окремий підпункт і є складовою та частиною Балансу і розглядаються та розносяться як джерела для різних формувань фінансових запасів щоб фінансувати фінансову операційну,

інвестиційну діяльність та суб'єктів підприємництва.

Щоб зрозуміти основні сутності поняття “зобов'язання”, оцінки, класифікації і відображення на різних рахунках бухгалтерського обліку призначено багато праць вітчизняних авторів і деяких зарубіжних. Ними визнаються різні проблеми розуміння змісту кредиторської заборгованості та ідентифікувати її з розумінням «зобов'язання», недосконалості нормативного законодавства, що впорядковує та регулює облік зобов'язань, недостача в ньому єдиного критерію, для систематизації та оцінки зобов'язань з ціллю майбутнього правильного та достовірного відображення в обліку, визначаються різних типів проблеми обліку умовних зобов'язань та відтворення в обліку ризиків зобов'язань, відсутності та недостатності облікової номенклатури початкового та поточного обліку зобов'язань та журналів аналітичного обліку.

Основним базисом при організації обліку різних зобов'язань та розрахунків є визначення змісту та сутності, видів та порядку оцінки та визнання.

Категорія “зобов'язання” дуже пов'язана з такою категорією як «розрахунки» і “заборгованість”. У визначенні терміну “розрахунки” вирізняють три найголовніші і основні позиції.

Перша, розрахунки – це певна зрозуміла система зв'язків та взаємовідносин.

Друга позиція вона розглядає їх взаємовідносини як особистий і практичний безпосередньо. При цьому не використовується слово “система”. Третя позиція не пояснює щодо визначення економічних сутностей розрахунків [17].

Фактично, будь-які, зобов'язання мають юридичний та економічний зміст. Юридична категорія зобов'язань полягає у розумінні, що господарські відносини регулюються правом.

Щоб господарські відносини були в силі, одна сторона певних відносин повинна вимагати від іншої сторони здійснення господарських операцій.

До цих операцій належать:

- передача майна,
- виплата заборгованості,
- виконання робіт,
- надання послуг.

Інша сторона повинна здійснювати представлені вимоги по предмету щодо якого виявлені та встановлені зобов'язання. Також виникає право відповідно вимагати певну винагороду за виконану та завершену роботу – сплату грошей, зустрічні послуги і багато інших послуг[18].

Отже, статті різних витрат включаються та заносяться до певних існуючих поточних зобов'язань, в деяких випадках. По перше, якщо вони сплачуються на вимогу кредитора. По друге, якщо очікується, що вони будуть ліквідовані протягом року з дати балансу.

Основні завданнями процедури ведення бухгалтерського обліку Зобов'язань є:

- чітке та зрозуміле, в повному обсязі та повне документування всіх певних розрахунків;
- своєчасна реєстрація всіх даних первинного обліку в регістрах;
- здійснення інформації щодо існуючих зобов'язань в бухгалтерській звітності.

Економічна сутність розрахунків притаманна наступним ознакам, враховуючи викладене;

- відрізняється швидкістю розповсюдження від підприємства до підприємства по ланцюгу взаємопов'язаних платежів, що викликає необхідність заліків взаємних вимог;
- може трансформувати безготівкові розрахунки, зокрема, змінювати способи платежів [19].

Об'єктами бухгалтерського обліку є виокремлені види розрахунків . Особливо насамперед виділяють в обліку розрахунки з різними постачальниками та підрядниками, які не оплачені у встановлений термін.

Для підприємства, постачальники – це юридичні особи або фізичні особи, які забезпечують постачання товарно-матеріальних цінностей.

До ТМЦ належать:

- сировина,
- матеріали,
- паливо,
- будівельні матеріали,
- запасні частини,
- малоцінні та швидкозношувальні предмети.

До постачальників також відносяться ті, що надають послуги, наприклад подача електроенергії, газу, води або надають і виконують різні види робіт та послуг. Наприклад: поточний і капітальний ремонт основних засобів.

До поточних та загальних зобов'язань підприємства належать розрахунки з постачальниками. Зобов'язання, також залежно від терміну погашення, розрізняють на поточні та довгострокові зобов'язання. Згідно нормативного документу, а саме П(С)БО поточні зобов'язання класифікуються як поточні, якщо вони погашаються протягом операційного циклу або року. Таким чином, усі інші види зобов'язань, за термінами та строками – є довгостроковими.

Тому зобов'язання поділяються на фактичні і умовні але залежать від порядку визначення.

Фактичні розрахунки – це такі розрахунки, що виникають на основі та узагальненні попереднього укладеного та встановленого договору, контракту та рахунку. Відповідно сума таких розрахунків відома.

Умовні розрахунки – це такі, що здійснюються та виникають в процесі операційної діяльності. Але по них, сума не може бути точно визначена, наприклад розрахунки по сплаті авансу, різних премій, разових виплат і багато інших.

Також відомо, щоб погашення зобов'язань та здійсненні розрахунків

можна використовувати як готівкові, так і безготівкові розрахунки.

Покупці та постачальники, мають право вибирати форму безготівкових розрахунків і спосіб як буде відбуватися платіж. Тому коли укладається договір то погоджуються усіма сторонами.

Також розрізняють між собою форми безготівкових розрахунків та застосування розрахункових документів та порядком їх обігу. Між господарськими суб'єктами здійснюються такі різні форми безготівкових розрахунків:

платіжні доручення, квитанції, платіжні вимоги-доручення, чеки, акредитиви, векселя.

Порядок та умов виконання господарюючими суб'єктами один перед одним своїх грошових зобов'язань визначаються способи платежів. Також є та застосовуються різні способи платежів при кожній та різній формі розрахунків, що надає можливість виконувати та здійснювати підприємством грошові зобов'язання на більш вигідних умовах [20].

Після відвантаження товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт або надання послуг здійснюється розрахунки з постачальниками, контрагентами. Іноді цей процес відбувається одночасно за згодою з підприємством або по дорученню чи по передплаті.

За економічним змістом розрахунки з постачальниками поділяються на дві групи: за товарними операціями та за нетоварними операціями.

Перша група – за товарними операціями. До них відносяться та належать розрахунки за реалізовану продукцію, виконані роботи, послуги і придбані матеріальні цінності та послуги;

Друга група – за нетоварними операціями. До них належать та відносяться розрахунки по платежах до бюджету; розрахунок за банківські кредити, сплата страхових платежів, розрахунки за претензіями, нестачами і крадіжками та інші розрахунки [21].

Найбільшу питому вагу в розрахунках підприємств мають розрахунки за товарними операціями – за реалізовану продукцію, виконані роботи і

надані послуги, одержані матеріальні цінності та послуги.

Отже, розрахунки з постачальниками займають особливе місце системі господарської діяльності підприємства, здійснюються як в готівковій, так і безготівковій форм.

Оцінка зобов'язань є об'єктивною та важливою умовою правильного та успішного функціонування підприємства в різних ринкових умовах.

Дві обов'язкові ознаки які визначають зобов'язання це:

- оцінка зобов'язання може бути достовірно і правильно визначена;
- ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок погашення зобов'язань [22].

Сума забезпечення підлягає сторнуванню, якщо неprisутня ймовірність вибуття активів для того щоб погасити майбутні зобов'язання.

Поточні зобов'язання підприємства відображаються на окремих статтях витрат за напрямками та платежами:

- за видами кредиторської заборгованості перед бюджетом,
- зі страхування,
- з оплати праці,
- за внутрішніми розрахунками,
- поточними зобов'язаннями.

В бухгалтерському обліку такі операції відображаються в день коли вони виникли, і не залежить від тієї дати коли здійснюється рух коштів на підприємстві.

Велика частина зобов'язань підприємства кожного місяця нараховується з відображенням в обліку по дебету рахунків активів або витрат, а по кредиту - нарахованих зобов'язань. У таких випадках визнання зобов'язань (кредиторської заборгованості) безпосередньо залежить від визнання відповідних активів або витрат.

Через достовірний аналіз та оцінку і є визнання зобов'язань у бухгалтерському обліку. Тому сума зобов'язання вказується та визначається у відповідних документа однозначно. Якщо його з повнотою достовірності

можна оцінити, такі зобов'язання визначаються у різних належних випадках.

Сума, яка підлягає оплаті за заборгованість, визначається угодою (договором, контрактом) або розраховується на основі ставок, норм, тарифів чи інших платежів.

Внаслідок авансової оплати покупцем товарів чи послуг за визначеними зобов'язаннями, а саме цінами, асортиментом, кількістю і якістю можуть змінювати свою грошову оцінку в часі. В той же час незмінними залишаються визначена кількість та якість товару і продукції.

У деяких випадках є винятки з цього правила, а саме: в момент виникнення зобов'язання його сума визначається виходячи з попередніх експертних оцінок.

Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками будуть такими:

Таблиця 2.7.

Облік ПДВ

№	Господарська операція	Дт	Кт
Перша подія – отримання товару			
1	Придбано товари у постачальника	281	631
2	Відображено право на податковий кредит з ПДВ	6442	631
3	Нараховано податковий кредит з ПДВ	6411	6442
4	Оплачено придбані раніше товари	631	311
Перша подія – сплата авансу постачальнику			
1	Оплачено товари авансом	371	311
2	Відображено право на податковий кредит з ПДВ	6442	6441
3	Нарахований податковий кредит з ПДВ	6411	6442
4	Отримано товари від постачальника	281	631
5	Нараховано ПДВ на придбані товари	6441	631
6	Взаємозалік заборгованостей з постачальником	631	371
Оплата послуг оренди на місяць			
1	Сплачений аванс за оренду	371	311
2	Відображено право на податковий кредит з ПДВ	6442	6441
3	Нарахований податковий кредит з ПДВ	6411	6442
4	Нараховано орендну плату	92	685
5	Нараховано ПДВ на послуги оренди	6441	685

6	Взаємозалік заборгованостей	685	371
Облік розрахунків з підрядником			
1	Підрядник виконав ремонтні роботи	23	631
2	Відображено право на податковий кредит з ПДВ	6442	631
3	Нараховано податковий кредит з ПДВ	6411	6442
4	Оплата виконаних ремонтних робіт підряднику	631	311

Джерело: створено автором на основі [5]

2.3. Методика обліку зобов'язань за розрахунками з учасниками та інших поточних зобов'язань

Одним з найпріоритетніших завдань організації такого обліку різних податків, платежів і страхування є правильне і своєчасне обчислення і сплата податків. Організація розрахунків за поточними зобов'язаннями покликана забезпечити швидку перевірку розрахунків з різними кредиторами, дотримання термінів платежів і розподілу доходів за звітний період.

Автоматизована перевірка всіх поточних зобов'язань компаній вирішує актуальні завдання збору інформаційного забезпечення:

- прискорення перевірки, збору та обробки необхідної консолідованої інформації, перевірки та контролю документальної інформації, розробленої аудитором під час цієї перевірки, послідовне узгодження;
- удосконалення процесу систематизації та класифікації даних детальної аналітичної експертизи шляхом надання електронних нотаток, створення практичних програм іспитів, підвищення своєчасності надання послуг і процедур експертизи,
- впливає на вирішення та розуміння завдань, які можна виділити: створення необхідних баз даних, використання графічних редакторів, редагування текстів тощо.

Українські компанії на міжнародних ринках капіталу та в різних сферах послуг відкривають ринки для нерезидентів, сприяють продуктивності економічних процесів держави та вимагають більшої уваги до різноманітних проблем поточних зобов'язань. З розвитком ринкових змін

пасиви стають ще більш важливим питанням в економічній структурі через необхідність управління відносинами між компаніями та іншими учасниками економічних відносин. Однак дослідження, проведені різними фахівцями в галузі бухгалтерського обліку та аналізу, показують, що недостатня увага приділяється організаційним аспектам обліку поточних зобов'язань, що ускладнює підтримку основних принципів бухгалтерського обліку та інформації про фінансовий стан різних рахунків і знижує звичайно, ефективність прийняття рішень.

В Україні останніми роками здійснюються різні за значенням і змістом фундаментальні переміни в системі бухгалтерського облікового процесу та економічного аналізу, контролю, а метою є одержання достовірної інформації для здійснення управлінських рішень[23].

Розрахункові операції здійснюються на підставі забезпечення детальних та взаємно-забезпечених розрахунків між господарськими відносинами (боржником і кредитором), а тому інші розрахунки у фінансовій діяльності та з повністю виконаним зобов'язанням. Щоб здійснювати розрахунки між суб'єктами господарювання зберігаються грошові кошти в банківських установах на потрібних рахунках. Щоб здійснити безготівкові розрахунки потрібно застосовувати платіжні доручення, платіжні вимоги, вимоги-доручень, векселів, чеків, банківських платіжних карток та інших дебетових і кредитових, що можуть застосовуватися у міжнародних банківських установах.

Різні платежі можуть здійснюватися за рахунок того що є наявні кошти, на рахунках платника або боржника. Якщо є така потреба, то банк може надавати платникові кредит, щоб здійснювати ті чи інші розрахунки. У таких випадках у боржників виникатимуть нові поточні зобов'язання, в більшості випадків, збільшуються по вартості використання, того чи іншого банківського кредиту.

До найосновніших завдань облікових розрахунків з постачальниками та підрядниками належать:

- здійснення та удосконалення форм вірної інформації про неабиякий стан розрахунків з постачальниками та підрядниками за товарно-матеріальні цінності, виконання робіт, надання різних послуг, звісно ж необхідної користувачам бухгалтерської звітності;

- формування інформацією, потрібної всім користувачам бухгалтерської звітності що провести контроль за дотриманням законодавства України якщо здійснюється підприємницькою діяльністю господарських операцій і їхньою доцільністю, також необхідна наявність руху майна та зобов'язань, використання різних матеріальних, трудових та фінансових ресурсів згідно затверджених норм, нормативними актами та кошторисами;

- контролювання та дотримання форм розрахунків, установлених та завірених у господарських договорах з підрядниками;

- здійснення контролю за станом зобов'язання, що виникає та реалізовується господарськими відносинами між постачальниками і покупцями та їх розрахункові операції;

- вчасна та розрахункова звірка деяких рахунків з різними дебіторами та кредиторами для здійснення простроченої заборгованості;

- виконання планів по надходження запасів;

- перевірка всіх договірних зобов'язань з отриманням від постачальників в різній кількості товарів, та асортимент поставок товарних послуг, і звісно ж якість відіграє велику роль, строки поставок тих чи інших послуг;

- контроль та перевірка правильності визначення кількості штук того чи іншого товару, якість, ціна, вартість ТМЦ що надходять, до перелічених форм необхідно якісно оформлених документів[24].

Від перелічених вище підпунктів залежить заповнення та своєчасне подання претензій постачальникам або транспортним підприємствам за неотриманням та недопоставку, за зниження їхньої якості в порівнянні із зазначеною у документах постачальника;

- контроль за своєчасним і повним оприбуткуванням запасів (що надійшли від постачальників), матеріально-відповідальними особами;
- контроль за здійсненням своєчасних і правильних розрахунків з постачальниками та уникнення необґрунтованої кредиторської заборгованості.

Отже, бухгалтерський облік зобов'язань за розрахунками з учасниками, інші поточні зобов'язання та контроль господарюючих суб'єктів потребує правильного та неабиякого удосконалення, перш за все в методико-організаційних аспектах підприємств.

Розглянемо рекомендації сприяння покращеного документообігу відображено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8.

Джерело: створено автором на основі [5]

Ринкова трансформація в Україні є одна із необхідних завдань удосконалення та впровадження в систему бухгалтерського обліку з урахуванням міжнародних стандартів на підприємстві. В процесі відображення будь якої господарської діяльності, господарюючі суб'єкти стикаються з такою підсистемою – як зобов'язання, заборгованість того чи іншого суб'єкту[25].

Для обліку поточних зобов'язань призначений та використовують усі підприємства 6 клас Плану рахунків, а найосновнішими рахунками на яких обліковують поточні зобов'язання є: 60 “Короткострокові позики”, 61 “Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями”, 62 “Короткострокові векселі видані”, 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, 64 “Розрахунки за податками й платежами”, 65 “Розрахунки за страхуванням”, 66 “Розрахунки за виплатами працівникам”, 67 “Розрахунки з учасниками”, 68 “Розрахунки за іншими операціями”.

Як зазначено в НП(С)БО 11 “Зобов'язання”, поточні зобов'язання відображаються в Балансі за сумою їх погашення.

Протягом років зміна структури Балансу (Звіт про фінансовий стан), зазнає неабияких змін в методиці заповнення форм звітності та обліку підприємства. Тому, тепер у розділі “Кредиторська заборгованість” немає необхідності розповсюджувати інформацію щодо векселів, авансів та заборгованості перед дочірніми підприємствами, що набагато зменшує обсяги та повноту роботи бухгалтерів. Крім цих зазначених форм, в оновленій формі Балансу (Звіту про фінансовий стан) розробники виокремлюють статтю “Податок на прибуток”.

Велику увагу приділяється питанням по обранні певної форми обліку для будь якого взятого підприємства, тому це не обхідне під час організації бухгалтерського обліку поточних зобов'язань.

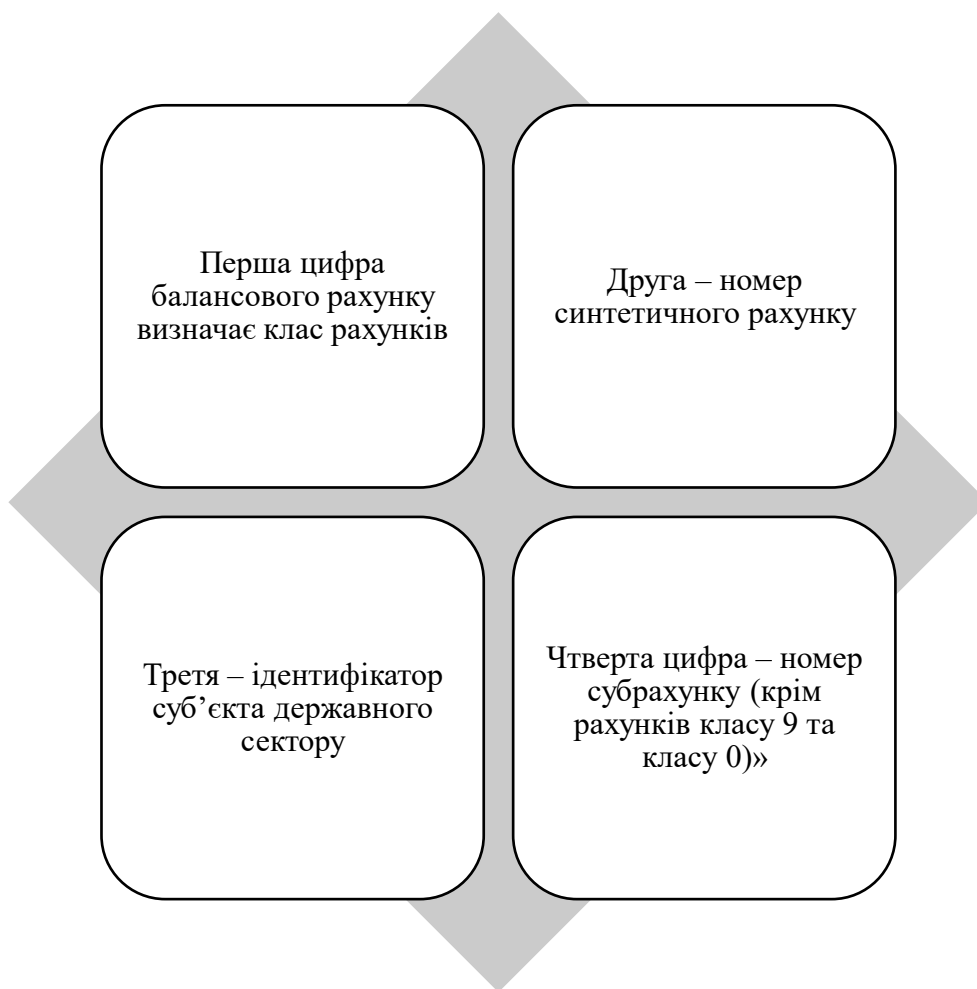
Вибравши відповідну форму обліку здійснюється керівництвом підприємства, визначивши нові розміри підприємства і напрямки його

діяльності. Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” визначено, що господарюючі суб’єкти мають право обирати самостійно ту чи іншу форму обліку. На сьогоднішній день застосовують такі форми обліку: меморіально-ордерна, журнальна, автоматизована, спрощена та проста. Обравши форму ведення облікової системи це означає що буде дуже впливати на ефективність, розпорядження, швидкість діяльності підприємства.

Наприклад взявши до уваги мале підприємство, то було запропоновано методичними рекомендаціями разом з застосуванням регістрів бухгалтерського обліку використовувати просту форму бухгалтерського обліку а також в поєднувати зі спрощеним Планом рахунків. Проста форма є зручною у використанні, порівнявши її з іншими формами. Але виникає невелика проблема що використання дуже великої кількості рахунків призводить до втрати багатьох здійснених записів.

Отже, існує дуже велика ймовірність, що спрощений План рахунків не задовольнить потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів бухгалтерської інформації це стосується даних, здійснених та реалізованих у фінансовій звітності, а також неможливим буде прийняття правильних та ефективних управлінських рішень. Тому, підприємствам необхідно використовувати робочий план рахунків, розроблений та затверджений на основі Плану рахунків, і повинні бути враховані за спеціальними потребами кожного окремого підприємства.

Розшифровка балансового рахунку представлена у табл. 2.9.

Джерело: створено автором на основі [10]

Необхідно розглядати й журнальну форму обліку, і вона є найпоширенішою на досить сучасному етапі в Україні. Журнали це і є основний реєстр.

Дані про поточні зобов'язання застосовуючи журнальну форму ведення бухгалтерського обліку відображаються в журналі 2 та журналі 3, та повинні заповнюватись щомісячно. Відповідно до Методичних рекомендації в журналі 3 можна вести облік як довгострокових, так і поточних зобов'язань[26].

Для цієї проблеми є вирішення, можна поділити журнал 3 на дві частини. Перша частина обов'язково повинна містити інформацію, яка застосовується лише до обліку дебіторської заборгованості. Тому в свою чергу, друга частина повинна містити дані про стан зобов'язання

підприємства. Ця структура журналу 3 допоможе ефективно та зручно згрупувати та охарактеризувати бухгалтерську інформацію, що застосовується до однорідних груп даних.

Обравши будь яку форму ведення бухгалтерського обліку, власник чи директор має врахувати її здатність відповідати та слугувати таким завданням:

- чітке та правильне документування розрахунків;
- повна та обов'язкова реєстрація даних первинного обліку пов'язані з зобов'язаннями у регістрах;
- правдиве та правильне відображення інформації зобов'язань у звітності та примітках до неї.

Завжди треба аналізувати і пам'ятати про те, що раціональна організація обліку зобов'язань полягає в зміцненні договірного предмету, прискоренню оборотності коштів, покращення фінансового етапу підприємства, а якщо правильно розміщена в обліку стратегія володіння зобов'язаннями визначає формування неперевершеної репутації надійної, платоспроможної відповідальної фірми[27].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Аналізувавши сучасні тенденції та удосконалення обліку поточних зобов'язань на підприємстві в умовах застосування сучасних технологій можна зробити висновок:

1. Певна організації обліку поточних зобов'язань – це дуже відповідальний процес та багатоступінчастий, що полягає у чіткій та належній послідовності, обов'язково підкоряється контролінгу і звісно ж, від якого залежить та полягає достовірність, своєчасність подачі інформації якщо виникають погашення різних зобов'язань. Деякі заходи здійснених для оптимізації організації обліку зобов'язань у ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” розрізняють наступні:

- використовувати ефективні та правильні облікові процедури дотримання послідовних процесів на кожних етапах обліку;
- встановлювати внутрішні та зовнішні регламенти, що мають складову частину організації раціональних облікових процесів;
- забезпечення ефективності та безперервності впровадження політики боргів та розглянути Положення про інвентаризацію, де було б сформовано структурні підходи до перевірки даних розрахунків, що буде сприяти уникненню різних штрафних санкцій і в подальших періодах призведе до збільшення прибутку;
- організувати роботу облікового апарату;

2. Відображення в обліку кредиторської заборгованості ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” за розрахунками з постачальниками і підрядниками є те, що укладення та здійснення договорів постачання, купівлі-продажу, спричиняє виникнення зобов’язання, але не буде відображатися на рахунках бухгалтерського обліку і в балансі. Таке зобов’язання буде здійснене в обліку лише тільки після того, як суб’єкт господарювання перейде до здійснення обраних на себе обов’язків і при цьому всьому зобов’язання буде відповідати та підлягати критеріям його визнання відповідно до П(С)БО 11 «Зобов’язання».

3. Узгодження правового та облікового законодавства юридичні зобов’язання перед постачальниками та підрядниками ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” необхідно зробити його відображення на рахунку позабалансового обліку 042 “Непередбачені зобов’язання” і в примітках до річної фінансової звітності. Згідно умови, договір на етапі виконання, зобов’язання стають більш реальними і звісно ж знаходять своє відображення у бухгалтерському обліку. В такому випадку необхідно виключити із позабалансового субрахунку 042 “Непередбачені зобов’язання” та відображати на рахунках бухгалтерського обліку. Вважаючи таке здійснення заборгованості допомагає отримати обґрунтовану, достовірну і правдиву інформацію, яка показує та ілюструє усю заборгованість підприємства.

Поточні зобов'язання представлені у Балансі (Звіті про фінансовий стан) досить розгорнуто. В такій формі звітності є перевага у тому, що у звітності виділено окремим рядком 1621 заборгованості перед бюджетом з податку на прибуток.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Мета, завдання і джерела інформації аудиту поточних зобов'язань

Підприємства з різною структурою власності завжди знайдуть нові можливі шляхи збільшення та розрахунку своєї прибутковості, а також різноманітні способи успішного впровадження економічних та суб'єктивних методів керівництва та управління підприємством, як показує ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ”.

На практиці основними джерелами інформації для прийняття конкретного управлінського рішення завжди є система прийняття управлінських рішень, система обліку облікових процесів. Достовірність звітності та бухгалтерського обліку, а також аналіз причин невідповідності діяльності підприємств є досить актуальними та необхідними питаннями та проблемами в умовах економічної кризи та мінливого ринкового становища. Таким чином, аудит відіграє важливу роль, забезпечуючи впевненість і прийняття облікових процесів і фінансових звітів. Важливим етапом та метою фінансової звітності є надання зовнішнім і внутрішнім користувачам потрібної інформації, достовірність і правильність якої завжди повинні бути підтверджені та погоджені аудитом[28].

Перевірка необхідної інформації аудитором - досить складний процес і явище, необхідне для правильної організації та прийняття раціональних рішень. Аудиторська діяльність визначає таку господарську діяльність та організацію, яка повинна включати методичне та комплексне проведення аудиту, практичних перевірок та надання супутніх послуг. Аудитор визначає перевірку цих бухгалтерських показників фінансової звітності про господарську діяльність та висловлення незалежної та одностайної думки

аудиторів щодо вірності та правильності в деяких аспектах діяльності ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ”.

Попит на послуги аудиторів та аудиторських фірм у ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” виникає внаслідок наступних обставин:

- 1) велика необхідність формалізації результатів і управлінських рішень залежить від якості та своєчасності отримання облікових інформаційних засобів;
- 2) необхідність розгляду керівництвом інформації у випадках конфлікту інтересів між користувачами різної інформації, інвесторами.
- 3) відсутність вільного доступу до облікових даних користувача;
- 4) необхідність володіння спеціальними навичками перевірки та аналізу фінансової звітності.

Основними завданнями аудиту поточної заборгованості на ПАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” є:

- 1) виникнення зобов'язань, які відображаються на рахунках групи 6 "Короткострокові зобов'язання", повний і стислий перелік поточних зобов'язань підприємства;
- 2) з'ясувати, чи всі поточні зобов'язання відносяться до суб'єкта господарювання;
- 3) перевірити правильність віднесення поточних зобов'язань на відповідний звітний період.
- 4) перевірити правильність нарахування сум поточних зобов'язань
- 5) перевірити правильність оформлення операційної документації з поточними зобов'язаннями
- 6) перевіряє правильність відображення поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку;

При визначенні достовірності аудиторських звітів слід застосовувати наступні принципи:

- 1) Докази, отримані ззовні, зазвичай більш надійні, ніж докази, отримані всередині компанії;

2) Достовірність отриманих на підприємстві доказів безпосередньо залежить від ефективності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;

3) Докази, отримані безпосередньо під час процедури перевірки, як правило, є одними з найбільш достовірних;

Щоб підтвердити достовірність інформації про поточні зобов'язання, п саме звітності підприємства необхідно:

1. Виявлення та перевірка реальності операцій, пов'язаних із створенням та погашенням поточних зобов'язань за перевірений період;

2. Порівняйте дані бухгалтерської книги з відповідними статтями обліку фінансової звітності (третій розділ пасиву балансу).

3. Проаналізувати обсяг і зміст показників фінансової звітності в контексті відображення інформації про поточні зобов'язання.

Ключовими та основними показниками планування аудиту є: обсяг виконаної роботи, кількість аудиторського персоналу, необхідного для проведення аудиту.

Кількість залучених спеціалістів та зовнішніх експертів; тривалість аудиту; вартість аудиту тощо. Слід зазначити, що процес планування аудиту відбувається протягом усього періоду аудиту, то тому план може бути змінений і необхідні корективи.

Ефективне визначення поточних зобов'язань аудиторської служби дозволяє вирішувати різні питання:

– інформування та консультування систем бізнесу та бухгалтерського обліку;

– опис ризиків, пов'язаних з порядком системи обліку процесів внутрішнього контролю;

– вибір тактики аудиту з урахуванням рівнів аудиторського ризику;

– координація та координація аудитів з метою їх проведення на високому професійному рівні та в оптимальних умовах;

– встановлення бюджету часу, необхідного аудиторського висновку;

– розрахунок необхідної надійності кваліфікованого аудиту.

Моніторинг і контроль поточних зобов'язань є важливою сферою аудиторського контролю, яка зосереджується на оцінці облікових процесів і систем бухгалтерського обліку, функцій аудиту та письмової звітності.

Моніторинг і аудит поточних зобов'язань є важливою сферою аудиторського контролю, яка зосереджена на оцінці облікових процесів і систем бухгалтерського обліку, перевірці функцій і письмових фінансових звітів, які містять факти про поточні зобов'язання, і розкритті помилок. Не існує спеціального стандарту для регулювання та застосування перевірки поточних зобов'язань;

із затвердженням Міжнародних стандартів аудиту, які застосовують окремі кроки до таких аудиторських сертифікатів[29].

У наукових матеріалах організовано одну методику здійснення аудиту поточних зобов'язань. І.В.Орлов підкреслив, що поточні зобов'язання необхідно перевіряти на різних етапах процедур:

- 1) визначення прийнятної суттєвості за деякими публікаціями фінансової звітності;
- 2) перевірити, які суми були включені до фінансової звітності, та ознайомитися з оригіналами документів і договорів, які їх склали;
- 3) оформлення абсолютного зразка документів про доходи та суми отриманих авансових платежів;
- 4) перевірка методичних висновків та фактичної наявності контрагентів і суми залишків;
- 5) застосування повторюваних процедур визначення результатів діяльності та необхідність відображення їх у фінансовій звітності.

Загалом аудит поточної заборгованості на ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” передбачає перевірку наявності, реєстрації та якості договорів, укладених з різними контрагентами; обсяг і можливість виявлення в первинних документах господарських операцій, пов'язаних з оформленням і погашенням поточних зобов'язань; правильність розрахунків із зазначеними кількістю та

вартістю в первинних документах; законність і правильність ведення бухгалтерського обліку поточних і резервних зобов'язань; залишки на аналітичних рахунках і субрахунках різних видів поточної дебіторської заборгованості; відображення правильності розрахунків з обліку резервів; види звітності та відображення інформації про серйозність;

Принаймні одна стратегія репрезентативності не розроблена в науковій літературі та методах.

Застосовані правові документи рекомендують аудиторам визначати ризик ефективних вибірових перевірок і використовувати професійний досвід.

Для вирішення наступних завдань ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” з ефективною організацією вибірового тестування необхідно: обґрунтування оцінки ризику; встановити основні сцени; вказати методи перевірки;

Перевірка є одним з основних напрямків розрахунків з постачальниками та підрядниками. При цьому необхідно вказати кількість постачальників, а також застосувати аналітичні процедури та методи фінансового аналізу та структуру зобов'язань, а також суму простроченої заборгованості та термін погашення, що незабаром закінчиться.

У процесі перевірки та аудиту необхідно використовувати запити на позитивні чи негативні твердження, які вимагають обґрунтування та підтвердження у разі незгоди. Позитивні заяви та заяви розрізняють на закриті (без сум, що потребують доведення) та відкриті (в яких зазначаються суми, що підлягають підтвердженню).

Принаймні одна стратегія репрезентативності не розроблена в науковій літературі та методах.

Застосовні правові документи рекомендують аудиторам визначати ризик ефективних вибірових перевірок і використовувати професійний досвід.

Для вирішення наступних завдань ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” з ефективною організацією вибіркового тестування необхідно: обґрунтування оцінки ризику; встановити основні сцени; вказати методи перевірки;

Перевірка є одним з основних напрямків розрахунків з постачальниками та підрядниками. При цьому необхідно вказати кількість постачальників, а також застосувати аналітичні процедури та методи фінансового аналізу та структуру зобов'язань, а також суму простроченої заборгованості та термін погашення, що незабаром закінчиться. .

У процесі перевірки та аудиту необхідно використовувати запити на позитивні чи негативні твердження, які вимагають обґрунтування та підтвердження у разі незгоди. Позитивні заяви та заяви розрізняють на закриті (без сум, що потребують доведення) та відкриті (в яких зазначаються суми, що підлягають підтвердженню).

Аудит є важливим елементом розрахунків поряд з бюджетами. Обов'язковою ознакою своєчасності є контроль за платежами і розрахунками, а також податками. Кожен вид зборів і платежів підлягає обов'язковій перевірці.

Аудитор здійснює моніторинг і контроль відповідності показників Головної книги та даних, відображених у фінансовій звітності.

Крім того, аудитор перевіряє, чи відображається відповідна інформація, яка вимагається П(С)БО

- суму та строки погашення зобов'язань, які виведено зі складу поточних зобов'язань;
- довідку про суми зобов'язань, що виникли та відображені за статтями балансу “інші короткострокові зобов'язання”;
- безпека та мета, причини та очікувана зрілість[30].

Постійні порушення поточних зобов'язань, виявлені в процесі аудиту, включають: некоректно сформульовану бухгалтерську кореспонденцію.

3.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Фінансовий аналіз – це зведені методичні дані їх прийоми, дослідження фінансових показників підприємства, здійснені сукупними факторами, що відображаються у фінансовому, економічному обліку і звітності.

Основними елементами аналізу фінансового стану підприємства є:

- Аналіз фінансової стійкості підприємства;
- Аналіз динаміки та структури активів підприємства та його джерел формування;
- Аналіз економічної ефективності та здійснення використання ресурсів;
- Аналіз ліквідності;

Основою інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану є фінансова звітність.

Використавши ряд показників для аналізу та фінансової стійкості підприємства зображено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

Показники фінансового аналізу

Показники та види (коефіцієнти)	Методичні поняття для розрахунку
Автономії	Власний капітал/валюта балансу
Фінансова залежність	1-коефіцієнт автономії
Фінансова стійкість	(Власний капітал+Довгострокові зобов'язання)/Валюта балансу
Фінансовий ризик	Залучений капітал/Власний капітал
Власний капітал	Власні оборотні кошти/Власний капітал
Забезпеченість оборотних активів власним діючим капіталом	Власні оборотні кошти/Оборотні активи
Постійність активів	Необоротні активи/Власний капітал

Співвідношення оборотних до необоротних активів	Оборотні активи/Необоротні активи
--	-----------------------------------

Джерело: створено автором на основі [5]

Показники фінансової звітності ПрАТ “УкрПКТІліспром” (додаток А)
узагальнено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

Показники фінансової звітності

Показник, тис. грн.	Значення станом на 01.01.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Необоротні активи	1 215,00	1 155,00	1 286,00	1 293,00	1 449,00
Оборотні активи	2 651,00	4 528,00	2 565,00	2 691,00	2 724,00
НА, утрим. Для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0
Актив, усього	3 866,00	5 683,00	3 851,00	3 984,00	4 173,00
Власний капітал	2 012,00	2 532,00	2 320,00	2 759,00	3 090,00
Довгострок. зобов’язання і забезпечення	0	0	0	0	0
Поточні зобов’язання і забезпечення	1 854,00	3 151,00	1 531,00	1 225,00	1 083,00
Зобов’язання, пов’язані з нематеріальними активами, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0
Пасив, усього	3 866,00	5 683,00	3 851,00	3 984,00	4 173,00

Джерело: створено автором на основі [5]

На основі вищенаведених показників було розраховано показники
фінансової стійкості підприємства(табл. 3.3.)

Таблиця 3.3.

Розрахунок основних показників фінансової стійкості

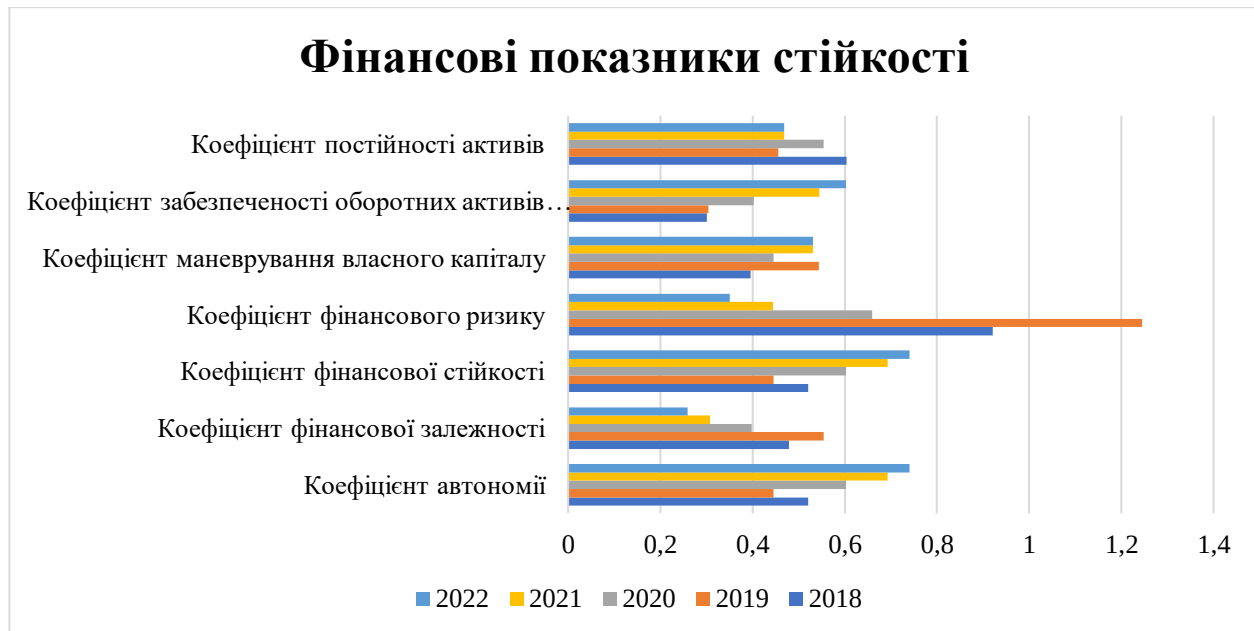
Показник	Значення станом на 01.01.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії	0,520435	0,445539	0,602441	0,69252	0,740474
Коефіцієнт фінансової залежності	0,479565	0,554461	0,397559	0,30748	0,259526
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,520435	0,445539	0,602441	0,69252	0,740474

Коефіцієнт фінансового ризику	0,921471	1,244471	0,659914	0,444001	0,350485
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,396123	0,543839	0,44569	0,531352	0,531068
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,300641	0,304108	0,403119	0,544779	0,602423
Коефіцієнт постійності активів	0,603877	0,456161	0,55431	0,468648	0,468932
Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	2,181893	3,920346	1,994557	2,081206	1,879917

Джерело: створено автором на основі [5]

Графічно дані представлені на рис. 3.1.

Рис. 3.1.

Для детальнішого аналізу показників фінансової стійкості доцільно порівнювати їх із граничним значенням(табл. 3.4.)

Таблиця 3.4.

Порівняння основних показників фінансової стійкості ПрАТ

“УкрПКТІліспром” з граничним значенням

Показник	Граничне значення	Відхилення від граничного значення				
		2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії	0,5	0,02	-0,054	0,102	0,193	0,24
Коефіцієнт фінансової залежності	0,5	-0,02	0,054	-0,102	-0,193	-0,24
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7	-0,18	-0,254	-0,098	-0,007	0,04
Коефіцієнт фінансового ризику	1	-0,079	0,244	-0,34	-0,556	-0,65
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	1	-0,604	-0,456	-0,554	-0,469	-0,469
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,5	-0,199	-0,196	-0,097	0,045	0,102
Коефіцієнт постійності активів	1	-0,396	-0,544	-0,446	-0,531	-0,531

Джерело: створено автором на основі [11]

За результатами проведеного аналізу фінансової стійкості підприємства можна зробити висновок, що більшість показників знаходяться у межах норми. Спостерігається тенденція до зменшення коефіцієнта фінансового левереджу, що, з одного боку, означає зростання автономії, а з іншого боку

може вказувати на те, що підприємство не повністю використовує свій потенціал, зосередившись не на розвитку а на “виживанні”[35].

Наступним елементом аналізу фінансового стану є динаміка та аналіз структури господарських об’єктів і формування цих джерел. Основним джерелом інформації для даного виду аналізу є ф. №1-м «Баланс»(додаток А).

У таблиці 3.5. узагальнено дані балансу підприємства в частині активів

Таблиця 3.5.

Інформація про активи ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Показник	Значення станом на 1 січня, тис. грн.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Основні засоби	1073	971	1111	1230	1449
Інші необоротні активи	142	184	175	63	
Запаси	950	2455	850	862	1154

Дебіторська заборгованість за ТРП	283	258	409	196	217
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	19	22	3	8	16
Гроші та їх еквіваленти	1399	1793	1303	1625	1337
Баланс	3866	5683	3851	3984	4173

Джерело: створено автором на основі [8]

На основі таблиці 3.5. було розраховано питому вагу кожного виду активів у балансі підприємства. Результати розрахунків наведено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

Структура активів підприємства

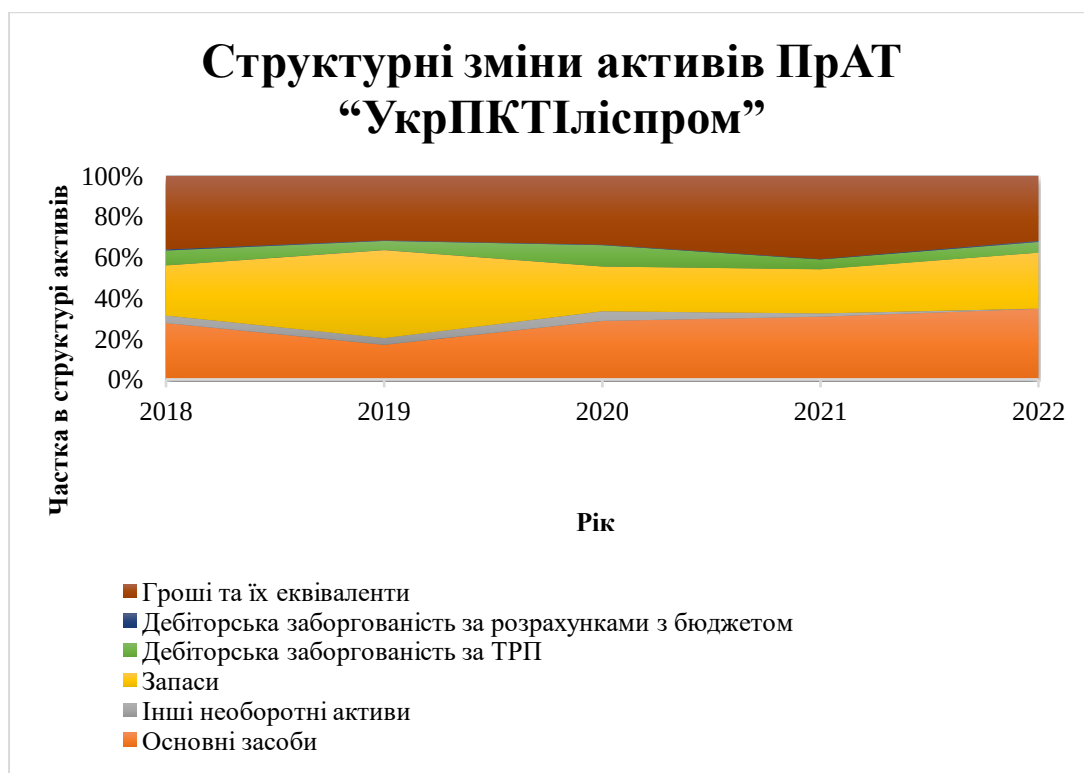
Показник, %	Значення станом на 01 січня				
	2018	2019	2020	2021	2022
Основні засоби	28%	17%	29%	31%	35%

Інші необоротні активи	4%	3%	5%	2%	0%
Запаси	25%	43%	22%	22%	28%
Дебіторська заборгованість за ТРП	7%	5%	11%	5%	5%
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0%	0%	0%	0%	0%
Гроші та їх еквіваленти	36%	32%	34%	41%	32%
Баланс	100%	100%	100%	100%	100%

Джерело: створено автором на основі [11]

Графічно цю інформацію представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2.

Джерело: створено автором на основі [5]

На основі вищенаведених даних можна зробити висновок, що за період 01.01.2018 - 01.01.2022 на ПрАТ “УкрПКТІліспром” не спостерігалось значної зміни в структурі активів. Варто звернути увагу на співвідношення

оборотних та необоротних активів. Значення даного показника на рівні 70/30 є нетиповим для виробничого підприємства.

Для повноти аналізу активів необхідно провести дослідження джерел їх формування. Дану інформацію наведено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Інформація про пасиви ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Показник, тис. грн.	Значення станом на 01 січня				
	2018	2019	2020	2021	2022
Зареєстрований капітал	336,0	336,0	336,0	336,0	336,0
Нерозподілений прибуток	1 676,0	2 196,0	1 984,0	2 423,0	2 754,0

Поточна заборгованість за товари, роботи, послуги	146,0	277,0	120,0	156,0	914,0
Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	271,0	286,0	112,0	157,0	106,0
розрахунки зі страхування	0,0	38,0	0,0	0,0	
Розрахунки з оплати праці	93,0	150,0	2,0	8,0	17,0
Доходи майбутніх періодів	790,0	1 023,0	970,0	405,0	46,0
Інша поточні зобов'язання	554,0	1 377,0	327,0	499,0	0,0
Баланс	3 866,0	5 683,0	3 851,0	3 984,0	4 173,0

Джерело: створено автором на основі [5]

На основі таблиці 3.7. було розраховано структуру пасивів підприємства.

Результати розрахунків наведені у таблиці 3.8. та на рис. 3.3.

Таблиця 3.8.

Структура пасивів підприємства

Показник, %	Значення станом на 01 січня				
	2018	2019	2020	2021	2022
Зареєстрований капітал	9%	6%	9%	8%	8%
Нерозподілений прибуток	43%	39%	52%	61%	66%
Поточна заборгованість за товари, роботи, послуги	4%	5%	3%	4%	22%

Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	7%	5%	3%	4%	3%
розрахунки зі страхування	0%	1%	0%	0%	0%
Розрахунки з оплати праці	2%	3%	0%	0%	0%
Доходи майбутніх періодів	20%	18%	25%	10%	1%
Інша поточні зобов'язання	14%	24%	8%	13%	0%
Баланс	100%	100%	100%	100%	100%

Джерело: створено автором на основі [7]

За результатами проведеного аналізу джерел формування активів ПрАТ “УкрПКТІліспром” домінуючу частку в структурі пасивів займає нерозподілений прибуток. Частка доходів майбутніх періодів за період 01.01.2018 – 01.01.2022 зменшилась з 20% до 1%, що є позитивним, оскільки це дозволило залучити більше коштів для розвитку підприємства[31].

Наступною складовою аналізу фінансового стану підприємства є аналіз прибутковості. Основним джерелом інформації для цього виду аналізу є ф. № 2-м «Звіт про фінансові результати»(додаток А).

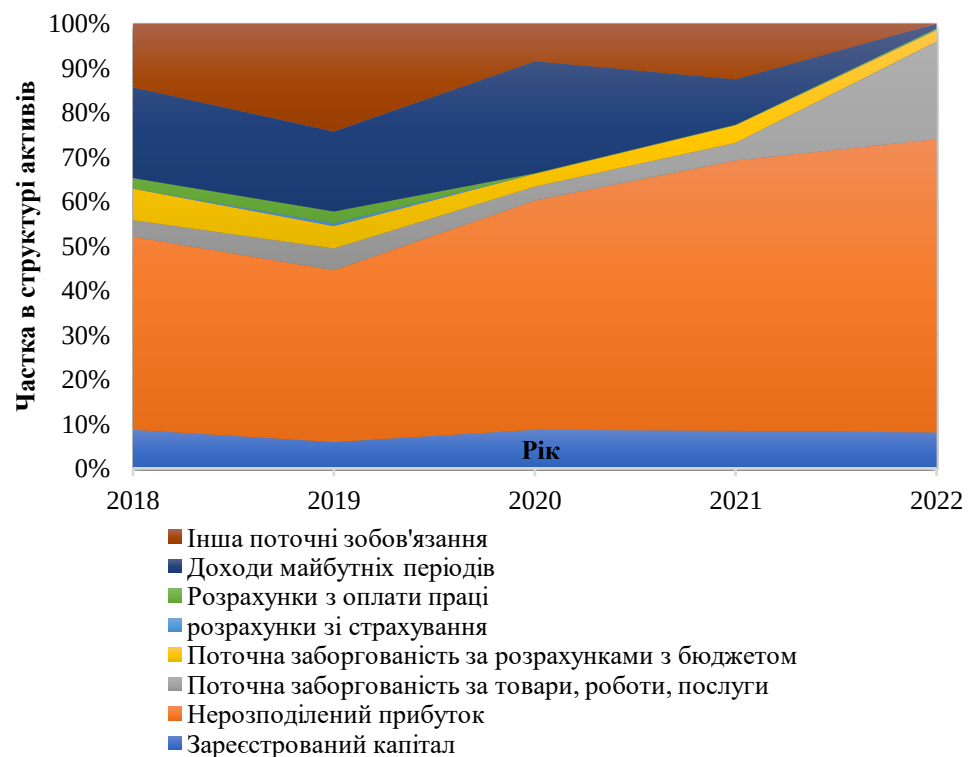
У таблиці 3.9. та на рис. 3.4. показано динаміку доходів підприємства за період 2017-2021 рр.

Таблиця 3.9.

Доходи ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Рік	Виручка від реалізації, тис. грн.	Темпи росту	
		Базисні	Ланцюгові
2017	10 931,00	100%	100%
2018	13 533,00	124%	124%
2019	14 683,00	134%	108%
2020	7 671,00	70%	52%
2021	11 295,00	103%	147%

Структурні зміни пасивів ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Джерело: створено автором на основі [9]

Рис. 3.4.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що у 2020 році спостерігалось значне падіння доходів(майже удвічі в порівнянні з 2019 роком). Причиною цього могла бути економічна криза, спричинена пандемією COVID-19. Проте уже в 2021 році виручка відновилася до прийнятнього рівня.

У таблиці 3.10. вказано інформацію про чистий фінансовий результат підприємства[32].

Таблиця 3.10.

Динаміка фінансових результатів ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Рік	Чистий прибуток, тис. грн.	Темпи росту	
		Базисні	Ланцюгові
2017	676	100%	100%
2018	709	105%	105%
2019	-255	-	-
2020	550	81%	-
2021	397	59%	72%

Джерело: створено автором на основі [8]

Як видно із таблиці, чистий прибуток підприємства є вкрай нестабільним, що унеможлиблює прогнозування динаміки фінансових результатів(рис. 3.5.).

Рис. 3.5.

Джерело: створено автором на основі [6]

Як видно із рис. 3.5., довірчий інтервал надто широкий, щоб вважати інформацію про прогноз фінансових результатів підприємства доцільною для прийняття управлінських рішень(у 2027 р. з ймовірністю 95% фінансовий результат буде в межах від -1200 до +1200 тис. грн.).

Також хотілося би звернути увагу аномалію, пов'язану із взаємозв'язком між виручкою та прибутком підприємства. Коефіцієнт кореляції Пірсона між доходом від реалізації продукції та чистим прибутком ПрАТ “УкрПКТІліспром” за період 2017-2021 рр. становить -0,52. Це означає обернений взаємозв'язок середньої сили. Тобто, із зростанням виручки від реалізації чистий прибуток зменшується.

Для аналізу ефективності використання ресурсів підприємства використовуються показники рентабельності, найпопулярнішими серед яких є рентабельність активів (ROA), рентабельність капіталу (ROE) та рентабельність продажів (ROS) [33].

У таблиці 3.11. розраховано вищезгадані показники рентабельності.

Таблиця 3.11.

Показники рентабельності ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Рік	ROE	ROA	ROS
2017	34%	17%	6%
2018	28%	12%	5%
2019 *	-	-	-
2020	20%	14%	7%
2021	13%	10%	4%

Джерело: створено автором на основі [8]

* - оскільки у 2019 році підприємство зафіксувало збиток, визначити рентабельність для даного періоду неможливо.

Графічно дані таблиці представлені на рис. 3.6.

Рис. 3.6.

За результатами проведеного аналізу рентабельності можна зробити висновок, що за період 2017-2021 рр. основні показники рентабельності

стрімко падають. Винятком є рентабельність продаж, котра у 2020 році зросла до 7% у порівнянні з 5% у 2018 р. Але даний ріст не можна вважати позитивним, оскільки він був спричинений не збільшенням прибутку а падінням виручки.

Важливим елементом аналізу фінансового стану підприємства є аналіз ліквідності, оскільки ліквідність вказує на те, наскільки підприємство здатне оплачувати свої поточні зобов'язання.

Виділяють три основні види ліквідності: загальна, швидка та абсолютна(табл. 3.12.)

Таблиця 3.12.

**Розрахунок основних показників ліквідності ПрАТ
“УкрПКТІліспром”**

Показники	2021	2022	Граничне значення	Відхилення	
				Від минулого року	Від граничного значення
Оборотні активи	2691	2724		33	
дебіт. заборг-сть	204	233		29	
грошові кошти	1625	1337		-288	
Поточні зобов'язання	1225	1083		-142	
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,2	2,52	2	0,32	0,52
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,5	1,45	0,7	-0,05	0,75
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,33	1,24	0,1	-0,09	1,14

Джерело: створено автором на основі [7]

На основі вищенаведеної інформації можна зробити висновок, що аналізоване підприємство має значний профіцит ліквідності(наявними грошовими коштами можна повністю погасити поточні зобов'язання). Це ще раз підтверджує раніше озвучену тезу про те, що дане підприємство обрало помірковану стратегію на ринку(див. с. 59). Свідомо підтримувати подібний

надлишок ліквідності є не найкращим рішенням в умовах високої інфляції(більше 30% у 2022 році за прогнозом НБУ[34]).

3.3. Аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань підприємства

Щоб відобразити інформацію про поточні зобов'язання господарського суб'єкту, призначений III розділ пасиву балансу. Тому, розглянуто витяг з балансу ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” наведено у табл. 3.13.

Таблиця 3.13.

III розділ пасиву балансу ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”

Назва статті	Сума, тис. грн.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Зобов'язання за товари, роботи, послуги	146	277	120	156	914
розрахунками з бюджетом	271	286	112	157	106
розрахунками зі страхування	0	38	0	0	0
розрахунками з оплати праці	93	150	2	8	17
Доходи майбутніх періодів	790	1023,00	970	405	46
Інші поточні зобов'язання	554	1377,00	327	499	0
Усього	1854	3151	1531	1225	1083

Джерело: створено автором на основі [9]

На основі даних таблиці 3.13. проводився аналіз динаміки та забезпечення поточних зобов'язань господарських процесів.

У табл. 3.14. представлено структуру поточних зобов'язань

Таблиця 3.14.

Структура поточних зобов'язань

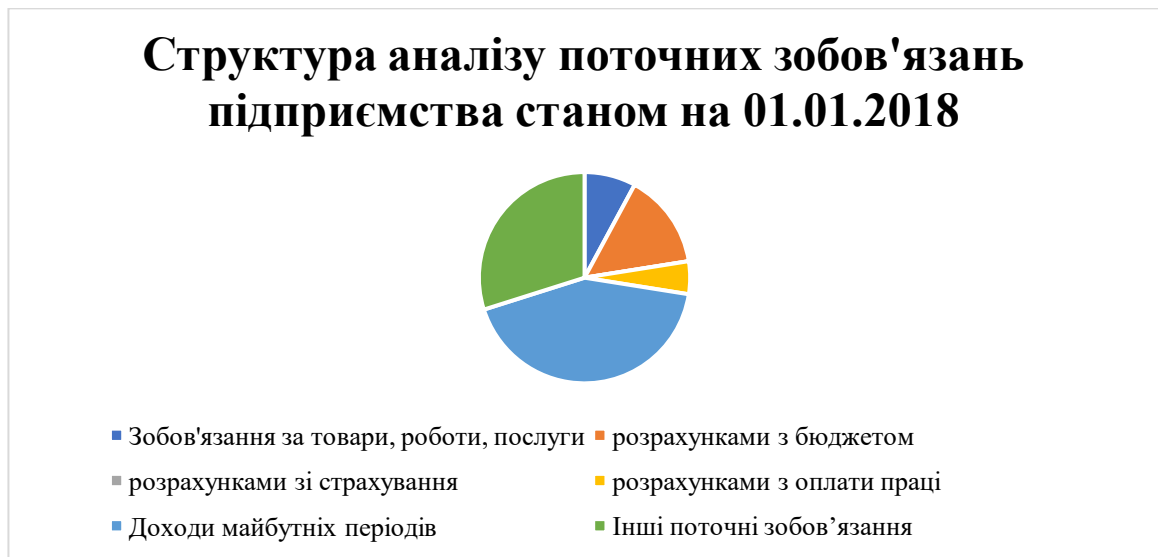
Назва статті	Сума, тис. грн.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Зобов'язання за товари, роботи, послуги	8%	9%	8%	13%	84%
розрахунками з бюджетом	15%	9%	7%	13%	10%
розрахунками зі страхування	0%	1%	0%	0%	0%

розрахунками з оплати праці	5%	5%	0%	1%	2%
Доходи майбутніх періодів	43%	32%	63%	33%	4%
Інші поточні зобов'язання	30%	44%	21%	41%	0%
Усього	100%	100%	100%	100%	100%

Джерело: створено автором на основі [11]

На рис. 3.7.-3.13. показано структуру поточних зобов'язань підприємства.

Рис. 3.7.

Джерело: створено автором на основі [12]

Рис. 3.8.

Структура аналізу поточних зобов'язань підприємства станом на 01.01.2019

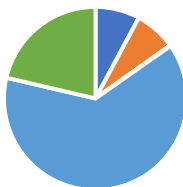

- Зобов'язання за товари, роботи, послуги
- розрахунками з бюджетом
- розрахунками зі страхування
- розрахунками з оплати праці
- Доходи майбутніх періодів
- Інші поточні зобов'язання

Джерело: створено автором на основі [5]

Рис. 3.9.

Структура аналізу поточних зобов'язань підприємства станом на 01.01.2020

- Зобов'язання за товари, роботи, послуги
- розрахунками з бюджетом
- розрахунками зі страхування
- розрахунками з оплати праці
- Доходи майбутніх періодів
- Інші поточні зобов'язання

Джерело: створено автором на основі [12]

Рис. 3.10.

Структура аналізу поточних зобов'язань підприємства станом на 01.01.2021

- Зобов'язання за товари, роботи, послуги
- розрахунками з бюджетом
- розрахунками зі страхування
- розрахунками з оплати праці
- Доходи майбутніх періодів
- Інші поточні зобов'язання

Джерело: створено автором на основі [13]

Рис. 3.11.

Джерело: створено автором на основі [14]

Рис. 3.12.

Джерело: створено автором на основі [8]

Провівши аналіз можна зробити висновок, що поетапність аналізованого періоду найвищу питому вагу в структурах поточних зобов'язань ПРАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ” займають доходи майбутніх періодів, а також інші поточні зобов'язання. Потім почала поступово збільшуватись тенденція питомої ваги зобов'язань за товари, роботи та

послуги, що сягає високих показників та досягла піку в 2022 р., коли частка даного виду зобов'язань зросла до 84%.

Аналіз динаміки поточних зобов'язань проведено у табл. 3.15 та на рис. 3.13.

Таблиця 3.15.

Динаміка поточних зобов'язань ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”

Рік	Поточні зобов'язання, тис. грн.	Темпи росту	
		Базисні	Ланцюгові
2018	1 854,00	100%	100%
2019	3 151,00	170%	170%
2020	1 531,00	83%	49%
2021	1 225,00	66%	80%
2022	1 083,00	58%	88%

Рис. 3.13.

Джерело: створено автором на основі [13]

Бачимо із таблиці, що поточні зобов'язання ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” сильно зменшуються, так тенденція продовжується

протягом останніх років. Але є і винятки це 2019 рік, коли суми поточних зобов'язань зросла на 75%.

Щоб оцінити аналіз поточних зобов'язань використовується багато значимих показників, що зображені в табл. 3.16.

Таблиця 3.16.

Показники, що здійснюються для аналізу та класифікації поточних зобов'язань

Назва показника (коефіцієнт)	Порядок розрахунку(формула)
Співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість/Поточні зобов'язання
Оборотність кредиторської заборгованості	Виручка від реалізації/Поточні зобов'язання
Терміни оборотності поточних зобов'язань	365/Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
Співвідношення власного та залученого капіталу і поточних зобов'язань	Власний капітал/поточні зобов'язання

Джерело: створено автором на основі [14]

Дані фінансової звітності є основним поняттям інформації для розрахунку даних та їхнього змісту, класифікації та аналізу, а саме ф. № 1 «Баланс» та ф. № 2 «Звіт про фінансові результати».

Дана інформація з форм фінансової звітності відображено у табл. 3.17.

Таблиця 3.17.

Основні показники фінансової звітності

Назва	Сума, тис. грн.				
	2017	2018	2019	2020	2021
Поточна дебіторська заборгованість	302	280	412	204	233
Поточні зобов'язання	1854	3151	1531	1225	1083
Виручка від реалізації	10931	13533	14683	7671	11295
Власний капітал	2012	2532	2320	2759	3090

Джерело: створено автором на основі [14]

Проведено розрахунки за всіма згаданими коефіцієнтами табл. 3.17. Результат розрахованих показників наведені у табл. 3.18.

Таблиця 3.18.

**Коефіцієнти для аналізу основних поточних зобов'язань ПРАТ
“УКРПКТІЛІСПРОМ”**

Назва	Значення показників				
	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	0,16	0,09	0,27	0,17	0,22
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,9	4,29	9,59	6,26	10,43
Термін оборотності поточних зобов'язань	61,9	85	38,1	58,3	35,00
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань	1,09	0,8	1,52	2,25	2,85

Джерело: створено автором на основі [15]

Проведено та узагальнено аналіз, та можна зробити висновок, коефіцієнти поточних зобов'язань підприємства та власного капіталу показує що тенденція до зростання досить позитивна. Але є винятки у 2018, коли показники зменшилися на 29 базисних пункти, то уже в 2020 році він зростає до 225 базисних пунктів. А от у 2019 році коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зростає більше у 2 рази[35].

Щоб визначити причини таких значних відхилень проаналізовано та проведено факторний аналіз за методичним аспектом елімінування. Також, провівши аналіз обрано за метод елімінування, та спосіб ланцюгових підстановок. Результати по обчисленню та методиці наведені у табл. 3.19.

Таблиця 3.19.

**Аналіз зміну впливу факторів коефіцієнта оборотності
кредиторської заборгованості**

№	Показники	2018	2019	Відхилення коефіцієнту оборотності
1	Виручка від реалізації	13533	14683	1150
2	Поточні зобов'язання	3151	1531	-1620
3	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,295	9,59	5,296
4	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості умовний	4,659790543		
5	Вплив змін виручки на зміну коефіцієнта	0,364963504		
6	Вплив змін поточних зобов'язань на зміну коефіцієнта	4,930673206		

Джерело: створено автором на основі [15]

На основі проведеного дослідження сформульовані такий висновок, що за результатами проведеного аналізу ми бачимо що коефіцієнт оборотності кредиторського зобов'язання у 2019 році зріс на 5,296 пункти. На це впливає та застосовується зміна виручки(+0,36) та вартість поточних зобов'язань(+4,93). Резервів також не має[36].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Дослідивши систему методики аудиту, контролю і аналізу поточних зобов'язань підприємства можна зробити такі висновки:

Налаштована організація процесу внутрішнього аудиту, аналізу і контролю поточних зобов'язань на підприємстві здійснює чітке та правильне документування розрахунків, своєчасну, достовірну і повну реєстрацію інформації первинного обліку в регістрах, в тому числі накопичення дійсних даних та достовірному відображенню даних показників відносно зобов'язань у фінансовій звітності.

Використання системи різних показників в комплекті з аналізом поточних зобов'язань підприємства, які є доповненням та сприйняттям ефективного управління фінансових активів підприємства. Щоб одержати більш оптимальні значення платоспроможності та ліквідності потрібно взяти до уваги терміни погашення поточних зобов'язань і вартість товарно-матеріальних цінностей, які показані на обліку та на балансі підприємства, саме тоді коли здійснюється аналіз.

Відсутність чітко розробленої методики аналізу зобов'язань в деяких випадках не зовсім дозволяє сприйняти правильні та утверджені управлінські рішення, в залежності від зміни структури та деталізації пасивів, залучення або погашення різних незначних позикових коштів.

Здійснення та розробки аналізу зобов'язань – це дуже трудомісткий процес. Здійснюється завдяки вертикальному та горизонтальному аналізу, який полягає у даних взятих з балансу. Більш детальніша оцінка зобов'язань визначається на основі відносних показників. Показники на заплановану дату не можуть забезпечити повну картину та графік ефективності використання зобов'язань, етапу платоспроможності підприємства і уявлення його поведінки в майбутніх цілях. Тому з цим аналізом показників ефективно спрямовано можна здійснювати в динаміці. Тому що, є велика ймовірність що кількість показників, які встановлюють здійснення оцінки зобов'язання

підприємства, тому кожен із внутрішніх чи зовнішніх користувачів даних аналізу зобов'язань повинен обрати саме такі, які для нього є найціннішими.

Аналіз його методика та етапи залежать від його мети та користувачів інформації, та у випадку проведений та проаналізований за вищезазначеною схемою аналізу зобов'язань не лише дасть дані про склад та структуру зобов'язань, а й виділить змістовну інформацію згідно фінансового стану підприємства, його платіжну силу та можливість ефективно реалізовувати господарську діяльність на довготривалу перспективу.

Передбачена та використана методика аналізу поточних зобов'язань здійснює та забезпечує виконання наступних етапів: аналіз структури і динаміки зобов'язань підприємства; оцінка оборотності кредиторської заборгованості; визначення ролі зобов'язань у формуванні капіталу підприємства; оцінка впливу поточних зобов'язань на величину показників ліквідності та платоспроможності.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження сформульовані такі наступні висновки, під час виконання роботи було враховано та описано теоретичні засоби обліку, аудиту і аналізу поточних зобов'язань, опрацьовано економічну сутність зобов'язань та місце їх системи поточних зобов'язань в їх структурі та обробці інформації, досліджено класифікацію, зміст, аналіз нормативного забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями, описано та проаналізовано Нормативно-правове регулювання облікової, аудиторської системи та аналізу.

Досліджено та ознайомлено з організаційно-методичними аспектами обліку поточної заборгованості на ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Проаналізовано розрахунки та методику організації обліку і аудиту поточних зобов'язань господарюючих суб'єктів. Описано та прокоментовано методичні аспекти та всі можливості обліку поточних зобов'язань на ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Запропоновано та удосконалено шляхи обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Використано ефективні та правильні облікові процедури дотримання послідовних процесів на кожних етапах обліку. Встановлено внутрішні та зовнішні регламенти, що мають складову частину організації раціональних облікових процесів. Забезпечено ефективність та безперервність впровадженої політики боргів та розглянули Положення про інвентаризацію на ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”.

Описано та вивчено організацію підприємства. Проведено та прораховано аналіз фінансового стану, динаміку, структуру поточної заборгованості підприємства, а також його платоспроможність та фінансову стійкість.

Для забезпечення та реалізації фінансової стійкості суб'єктів господарювання потрібен розвиток різних господарських процесів та зв'язків між підприємствами в цілому тому виникає потреба та необхідність

правильної класифікації та оцінки поточних зобов'язань. Для здійснення ефективного та результативного контролю за рухами деяких грошових коштів та різних розрахунків з зовнішніми контрагентами необхідна повна та достовірна інформація поточних зобов'язань. Швидка інтеграція української економіки у світові господарські товариства зумовлюється приведенням правових баз та термінологічного апарату обліку поточних зобов'язань до міжнародних стандартів.

У результаті деяких досліджень встановлюються та розглядаються різні класифікаційні ознаки та особливості поточних зобов'язань. Детальна та результативна класифікація зобов'язань надає можливість ширше зрозуміти їхню сутність та значення, а також сприяє та допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам одержувати різну інформацію про поточні зобов'язання з деякою метою їх оптимізації та співвідношень. Одночасно необхідно розширювати поняття та критерії класифікації поточних зобов'язань, що забезпечує краще та ефективніше визначити та дослідити самі поняття.

Остаточно не досліджена та є необхідність подальшого вивчення оцінки певних поточних зобов'язань та їх відображення в бухгалтерському обліку. Розв'язання цих різних проблем надає можливість знижувати та скорочувати негативний вплив різноманітних факторів та явищ, створювати основу якісної обліково-аналітичної інформації для більш високоякісного та ефективного управління підприємством та поліпшення майбутнього фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
2. Омецінська І.Я. Зобов'язання перед постачальниками і підрядниками: сутність, умови визнання та облік / І.Я. Омецінська // Інноваційна економіка /За ред. А.М. Стельмашука. - 2012. – № 11. – С. 264-267.
3. Міценко Н. Г.Кредиторська заборгованість торговельного підприємства: проблеми оцінки та управління / Н. Г. Міценко, А. І. Міщук //Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. - Вип. 22.3. – С. 292-296.
4. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. В. Кужельний, 6-е видання – К.: А.С.К., 2001 – 272 с.
5. Новицька Н.В.Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість» / Н.В.Новицька//Актуальні проблеми економіки. – 2012. - № 2. – С. 286-290.
6. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / В.Г. Швець. – К.: Знання – Прес, 2003. – 444 с.
7. Омецінська І.Я. Порядок розкриття інформації про зобов'язання у балансі / І.Я. Омецінська // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 14. – С. 221-227.
8. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 384 с.
9. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
10. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. В. Кужельний, 6-е видання – К.: А.С.К., 2001 – 272 с.

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>
12. Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти / Н.П. Михайлишин // Економіка: реалії часу. – 2012. - №2(3). – С. 130-135.
13. Орлов І.В. Генезис поняття «зобов'язання» в юридичному та економічному напрямках бухгалтерського обліку / Орлов І.В. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. - 2010. - Випуск 1(16). – С. 170-177.
14. Глосарій банківської термінології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123191
15. Закон України «Про оплату праці. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Тесленко Т.І. Облік і аналіз поточних зобов'язань/ Т.І. Тесленко: автор. дис. на здобут. наук. ст. к.е.н. – Київ: Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, 2009. – 20 с.
17. Травінська С.І. Облік і контроль поточних зобов'язань в умовах застосування комп'ютерних технологій / С.І. Травінська // Економіка та держава. – 2012. - № 6. – С. 60-64.
18. Синиця Т. В.Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. / Т. В. Синиця, І. В. Осьмірко. – Харків : ФОП Панов А. М., 2016. – 276 с.
19. Рубейкін В. А. Призначення та зміст фінансової звітності / В. А. Рубейкін // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2015. - № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/48.pdf
20. Інфляційний звіт, липень 2022 року. веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-lipen-2022-roku>

21. Бутинець Т. А., Чижевська Л.В., Береза С.Л.; Бухгалтерський облік. Навчальний посібник, за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ЖІТІ, 2000. 672 с.
22. Велш Глен А., Шорт Даніел Г. Основи фінансового обліку / Пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач. К.: Основи, 1997. 943 с.
23. Волинець О.О. Аналіз наукових досліджень щодо сутності поточних зобов'язань: Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 10. С. 185-188.
24. Візіренко С.В. Удосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками : Інноваційна економіка. 2014. № 3 [52]. С. 249-254.
25. Гуцаленко Л.В. Облік поточних зобов'язань в системі управління молокопереробними підприємствами: Ефективна економіка. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3605>
26. Гутуряк К.О. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість. URL: <http://www.rusnauka.com>
27. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності „Облік і оподаткування”. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с. 18.
28. Бруханський Р. Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. Облік і фінанси. №1 (87). 2020. С. 13-19. 19.
29. Бруханський Р. Ф. Ідентифікація специфічних функцій стратегічного управлінського обліку. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Випуск 1. С. 7-18. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.007>
30. Машталяр Г.П. Організація аудиту фінансової звітності: Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2015. Вип. 1. С. 158-164.

31. Михалків А.А. Роль аудиту в забезпеченні достовірності фінансової звітності: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. - Випуск 6, частина 2. С. 105-107.

32. Міщук Є.В., Сідорова І.І. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти: Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 54 – 57.

33. Мушинський В.В. Формування облікової політики щодо виконання та зміни зобов'язань підприємства з урахуванням інтересів користувачів: Зимові читання, присвячені видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку, аналізу і контролю : збірник тез Одинадцятої Всеукраїнської наукової Internetконференції ЖДТУ. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/5456/1/76.pdf>

34. Назарова І. Я. Аналіз методів оцінки активів, зобов'язань та капіталу при реорганізації підприємств: Економічний аналіз: зб. наук. праць. 2013. Том 14. – № 2. – С. 214-220.

35. Омецінська І. Я. Порядок розкриття інформації про зобов'язання у балансі: Економічний аналіз. 2013. Т. 14(2). С. 221-226.

36. Омецінська І.Я. Інформаційне забезпечення та порядок проведення аналізу зобов'язань: Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в Україні. Тернопіль: Економічна думка, 2015. С. 276-292.

37. Орлов І. В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія : монографія; Житомир. держ. технол. унт. Житомир : ЖДТУ, 2010. 400 с.

38. Островерха Р.Е. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посіб. 2-ге вид.перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2012. 568 с. 53. Офіційний сайт ПАТ «Яготинський маслозавод» URL: <https://milkalliance.com.ua/company/enterprises/yagotinskij-maslozavod/> 82

39. Панченко О.М. Формування облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги URL:

//http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/560/1/Panchenko_Formation%20of%20accounting%20policy.pdf

40. Подоля Г. В. Облік поточних зобов'язань підприємства: сучасний стан та напрямки удосконалення: Молодий вчений. 2014. № 5(1). С. 175-177.

41. Проскуріна Н. М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика : монографія; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. 739 с.

42. Пташник А.М. Проблеми обліку поточних зобов'язань торговельних підприємств: Матер. Інтернет-конференції «Соціум. Наука. Культура» URL: <http://intkonf.org>

43. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 672 с.

44. Сафарова А.Т. Проблеми оцінки поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку URL: http://vlp.com.ua/files/90_1.pdf 61. Сафарова А. Методика аудиту поточних зобов'язань: Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. № 1. С. 59-64.

45. Святенко І.М. Вплив факторів на формування облікової політики підприємства: Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2014. Вип. 2. С. 246-252.

46. Синиця Т. В., Осьмірко І. В.. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. Харків : ФОП Панов А. М., 2016. 276 с.

47. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Єрьоміна О.Л. Формування документального забезпечення на стадії планування аудиту: Науковий вісник 83 Херсонського державного університету. 2014. Випуск 8. Частина 1. – С. 192- 196.

48. Стаднюк Т. В., Татушко Т. А. Теоретичні основи аналізу зобов'язань суб'єктів господарювання: Агросвіт. 2014. № 8. С. 60-65. 66.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ"	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за ЄДРПОУ	2019 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	00276038
Вид економічної діяльності	Виробництво інших верстатів	за КОПФГ	2610100000
Середня кількість працівників, осіб	40	за КВЕД	230
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		28.49
Адреса, телефон	вулиця МАКСИМОВИЧА, буд. 14, корпус А, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018		500521

1.Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби	1010	1 073,0	971,0	
первісна вартість	1011	3 386,0	3 398,0	
знос	1012	(2 313,0)	(2 427,0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	142,0	184,0	
Усього за розділом I	1095	1 215,0	1 155,0	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	950,0	2 455,0	
у тому числі готова продукція	1103	255,0	896,0	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	283,0	258,0	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	19,0	22,0	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 399,0	1 793,0	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	-	-	
Усього за розділом II	1195	2 651,0	4 528,0	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	3 866,0	5 683,0	

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	336,0	336,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 676,0	2 196,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 012,0	2 532,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	146,0	277,0
розрахунками з бюджетом	1620	271,0	286,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	149,0	156,0
розрахунками зі страхування	1625	-	38,0
розрахунками з оплати праці	1630	93,0	150,0
Доходи майбутніх періодів	1665	790,0	1 023,0
Інші поточні зобов'язання	1690	554,0	1 377,0
Усього за розділом III	1695	1 854,0	3 151,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 866,0	5 683,0

2. Звіт про фінансові результати
за **Рік 2018**

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13 533,0	10 931,0	
Інші операційні доходи	2120	1 463,0	1 593,0	
Інші доходи	2240	-	-	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	14 996,0	12 524,0	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(11 974,0)	(10 069,0)	
Інші операційні витрати	2180	(1 091,0)	(801,0)	
Інші витрати	2270	(1 066,0)	(829,0)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(14 131,0)	(11 699,0)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	865,0	825,0	
Податок на прибуток	2300	(156,0)	(149,0)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	709,0	676,0	

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Хандога В.Й.

Хандога Василь Йосипович

ЕП Мельник Г.К.

(ініціали, прізвище)

Мельник Ганна Кирилівна

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2020	01	01
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ"	за ЄДРНОУ	00276038		
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КОАТУУ	2610100000		
Організаційно-правова форма господарювання приватне акціонерне товариство	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності Виробництво інших верстатів	за КВЕД	28.49		
Середня кількість працівників, осіб 38				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця МАКСИМОВИЧА, буд. 14, корпус А, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018		500521		

1.Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
первісна вартість	1001	-	-	
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	971,0	1 111,0	
первісна вартість	1011	3 398,0	3 668,0	
знос	1012	(2 427,0)	(2 557,0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	184,0	175,0	
Усього за розділом I	1095	1 155,0	1 286,0	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	2 455,0	850,0	
у тому числі готова продукція	1103	896,0	499,0	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	258,0	409,0	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	22,0	3,0	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 793,0	1 303,0	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	-	-	
Усього за розділом II	1195	4 528,0	2 565,0	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	5 683,0	3 851,0	

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	336,0	336,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 196,0	1 984,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 532,0	2 320,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	277,0	120,0
розрахунками з бюджетом	1620	286,0	112,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	156,0	-
розрахунками зі страхування	1625	38,0	-
розрахунками з оплати праці	1630	150,0	2,0
Доходи майбутніх періодів	1665	1 023,0	970,0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 377,0	327,0
Усього за розділом III	1695	3 151,0	1 531,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 683,0	3 851,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019 р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14 683,0	13 533,0	
Інші операційні доходи	2120	1 428,0	1 463,0	
Інші доходи	2240	2,0	-	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	16 113,0	14 996,0	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15 095,0)	(11 974,0)	
Інші операційні витрати	2180	(1 273,0)	(1 091,0)	
Інші витрати	2270	(-)	(1 066,0)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(16 368,0)	(14 131,0)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(255,0)	865,0	
Податок на прибуток	2300	(-)	(156,0)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(255,0)	709,0	

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

*ЕП Хандога
Василь
Йосипович*

Хандога Василь Йосипович

*ЕП Мельник
Ганна Кирилівна*

(ініціали, прізвище)

Мельник Ганна Кирилівна

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2021	01	01
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ"	за ЄДРНОУ	00276038		
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КОАТУУ	2610100000		
Організаційно-правова форма господарювання Виробництво інших верстатів	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності Виробництво інших верстатів	за КВЕД	28.49		
Середня кількість працівників, осіб 37				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця МАКСИМОВИЧА, буд. 14, корпус А, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018		500521		

1.Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	1 111,0	1 230,0
первісна вартість	1011	3 668,0	3 696,0
знос	1012	(2 557,0)	(2 466,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	175,0	63,0
Усього за розділом I	1095	1 286,0	1 293,0
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	850,0	862,0
у тому числі готова продукція	1103	499,0	349,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	409,0	196,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3,0	8,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 303,0	1 625,0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	2 565,0	2 691,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	3 851,0	3 984,0

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	336,0	336,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 984,0	2 423,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 320,0	2 759,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	120,0	156,0
розрахунками з бюджетом	1620	112,0	157,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	121,0
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	2,0	8,0
Доходи майбутніх періодів	1665	970,0	405,0
Інші поточні зобов'язання	1690	327,0	499,0
Усього за розділом III	1695	1 531,0	1 225,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 851,0	3 984,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 671,0	14 683,0	
Інші операційні доходи	2120	381,0	1 428,0	
Інші доходи	2240	27,0	2,0	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	8 079,0	16 113,0	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6 244,0)	(15 095,0)	
Інші операційні витрати	2180	(1 164,0)	(1 273,0)	
Інші витрати	2270	(-)	(-)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(7 408,0)	(16 368,0)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	671,0	(255,0)	
Податок на прибуток	2300	(121,0)	(-)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	550,0	(255,0)	

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Хандога
Василь
Йосипович

Хандога Василь Йосипович

ЕП Мельник
Ганна Кирилівна

(ініціали, прізвище)

Мельник Ганна Кирилівна

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2022	01	01
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ"	за ЄДРПОУ	00276038		
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КАТОТТГ	UA26040190010045761		
Організаційно-правова форма господарювання Приватне акціонерне товариство	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності Виробництво інших верстатів	за КВЕД	28.49		
Середня кількість працівників, осіб 28				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця МАКСИМОВИЧА, буд. 14, корпус А, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76018		500521		

1. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	1 230,0	1 449,0
первісна вартість	1011	3 696,0	3 623,0
знос	1012	(2 466,0)	(2 174,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	63,0	-
Усього за розділом I	1095	1 293,0	1 449,0
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	862,0	1 154,0
у тому числі готова продукція	1103	349,0	30,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	196,0	217,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	8,0	16,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 625,0	1 337,0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	2 691,0	2 724,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	3 984,0	4 173,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	336,0	336,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 423,0	2 754,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 759,0	3 090,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	156,0	914,0
розрахунками з бюджетом	1620	157,0	106,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	121,0	87,0
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	8,0	17,0
Доходи майбутніх періодів	1665	405,0	46,0
Інші поточні зобов'язання	1690	499,0	-
Усього за розділом III	1695	1 225,0	1 083,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 984,0	4 173,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 295,0	7 671,0	
Інші операційні доходи	2120	499,0	381,0	
Інші доходи	2240	107,0	27,0	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	11 901,0	8 079,0	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(10 976,0)	(6 244,0)	
Інші операційні витрати	2180	(134,0)	(1 164,0)	
Інші витрати	2270	(307,0)	(-)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(11 417,0)	(7 408,0)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	484,0	671,0	
Податок на прибуток	2300	(87,0)	(121,0)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	397,0	550,0	

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Хандога
Василь
Йосипович

Хандога Василь Йосипович

ЕП Мельник
Ганна Кирилівна

Мельник Ганна Кирилівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

УКД 741

ДЕМИДЮК ВІКТОРІЯ ВАСИЛІВНА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ І АУДИТУ ПОТОЧНИХ
ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА**

(на прикладі ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”)

Спеціальність: 071 “Облік і оподаткування”

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти

Магістерська робота є рукопис.

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Василюк Марія Михайлівна.

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Мигович Тетяна Михайлівна.

Захист відбудеться 22 грудня 2022 р.

Дипломну роботу надано до захисту 20 грудня 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОХ РОБОТИ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

- 1.1. Сутність поняття “зобов’язання” та особливості їх оцінки
- 1.2. Сучасні підходи до класифікації поточних зобов’язань
- 1.3. Нормативне забезпечення обліку та контролю розрахунків з

поточними зобов’язаннями

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Облік короткострокових зобов’язань за розрахунками з банками та зобов’язання забезпечених векселями

2.2. Методика обліку зобов’язань за розрахунками з постачальниками та за податками

2.3. Методика обліку зобов’язань за розрахунками з учасниками та інших поточних зобов’язань

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ III. МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”

3.1. Мета, завдання і джерела інформації аудиту поточних зобов’язань

3.2. Аналіз фінансового стану підприємства

3.3. Аналіз динаміки та структури поточних зобов’язань підприємства

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Діяльність різних суб'єктів господарювання за різними винятками пов'язана з деякими розрахунковими, платіжними операціями, що спонукають появу різних зобов'язань. Зобов'язання що можуть визначатися як залученні кошти із деяких інших джерел формування, що можуть дозволяти масштабувати виробничі діяльності, спричиняючи поліпшенню фінансових результатів, а також, збільшення та примноження власного та залучених капіталів. Тому, у сучасних та неабияких умовах господарювання, надмірна та велика кількість залучених капіталів, може завжди негативно та неякісно вплинути на різну платоспроможність усіх даних підприємств, та навіть може призвести до різних видів банкрутства. Але, суб'єкти різних сфер господарювання може поставити такі запитання, як доцільність та виникнення деяких заборгованостей, прострочення та погашення термінів та включення заборгованості до складу різних етапів безнадійного, об'єктивного та дійсного відображення в фінансовому, бухгалтерському обліку та звітності, виникнення контролю погашенням зобов'язань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника “Розробка організаційно-економічного механізму удосконалення функціонування виробничо-господарських структур регіону (номер державної реєстрації 0111U000875)”.

Метою написання дипломної роботи є підтвердження та оформлення організаційних, методичних положень, а також покращення та реалізація практичних рекомендацій, для того щоб, удосконалювати облік, аудит та аналіз різних поточних зобов'язань в теперішніх умовах господарювання, а також полягає у практиці, проблемах різних тенденцій, закономірностей та перспектив розвитку системи бухгалтерського обліку, аналізу та процесу

контролю ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” з метою подальшого їх вдосконалення та покращення.

Завдання дослідження:

- дослідити та переглянути економічну, організаційну, та теоретичну сутність зобов’язань що вони визначають їх місце, та поточні зобов’язання в їх структурі;

- удосконалити, проаналізувати та класифікувати нормативні, регуляційні забезпечення обліку та контролю всіх розрахунків з поточними зобов’язаннями

- дослідити облік короткострокових зобов’язань за розрахунками з банками та зобов’язань забезпечених вексями;

- визначити особливості методики обліку зобов’язань за розрахунками з постачальниками та за податками.

- вивчити методику обліку зобов’язань за розрахунками з учасниками та інших поточних зобов’язань

- визначення теоретичних аспектів визнання та оцінки поточних зобов’язань та їх роль у діяльності бюджетної установи;

- дослідження чинного нормативно-правового регулювання обліку

- дослідити організацію і методику аудиту;

- проаналізувати фінансовий стан ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”

- описати аналіз динаміки та структури поточних зобов’язань;

Об’єктом дослідження є поточні зобов’язання підприємств, розрахункові взаємозв’язки з іншими його суб’єктами господарювання, які повинні призвести до появи поточних зобов’язань.

Предметом дослідження у даній кваліфікаційній роботі виступають особливості та обліку, аудиту та аналізу поточних зобов’язань на ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”, а також комплекс теоретичних, організаційних та практичних аспектів, що пов’язані з обліково аналітичним забезпеченням та поточними зобов’язаннями.

Методи дослідження. Досягнувши визначеної та організаційної мети в процесах дослідження та вивчення використовувалися положення економічної теорії, а також комплекс загальні та професійні методи дослідження, такі як: узагальнення та ознайомлення з теоретичними аспектами, історичного аналізу, моделювання, графічний та ін.

Інформаційною базою дослідження є нормативні документи обліку, аудиту та аналізу поточних зобов'язань, а також є нормативно-правові акти України, праці видатних вітчизняних і зарубіжних вчених, різні монографії, матеріали наукових конференцій, статті, звітність та інші документи суб'єкта господарювання, праці зарубіжних науковців також інтернет ресурси, теоретичні та практичні відомості досліджуваного суб'єкта господарювання. Однак подані пропозиції можуть за необхідності застосовуватися, так і в інших вітчизняних підприємствах господарювання.

Апробація результатів роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 133 сторінках, ілюстрована 34 таблицями, 16 рисунками, 2 додатки. Список літератури включає 48 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У **розділ 1 “Теоретичні основи обліку поточних зобов'язань підприємств”** визначено економічний зміст теоретичних основ обліку поточних зобов'язань, їх класифікацію та система формування, розглянуто нормативно-правові документи, що регламентують облік, контроль і аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

На поточному етапі дослідження основна увага приділяється поглибленню формування теорії та методології, як на законодавчому рівні,

дослідження різними економічними школами так і порівняння різними вітчизняними та зарубіжними авторами.

Класифікація зобов'язань дає велику змогу ширше зрозуміти їх сутність, роль та зміст, а ще дуже допомагає бухгалтерам, викладачам, студентам і керівникам господарюючих підприємств отримувати та аналізувати різнобічну та корисну інформацію про поточні зобов'язання та набагато простіше з веденням фінансово-господарської діяльності підприємницьких установ.

Основна класифікація поточних зобов'язань узагальнено та представлено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основна класифікація поточних зобов'язань

Критерії та класифікація зобов'язань	Види зобов'язань
1. Права та обов'язки суб'єктів та їх співвідношення	– Взаємні – Односторонні
2. Час здійснення	– Майбутні – Теперішні
3. Час та спосіб погашення	– Монетарні – Немонетарні
4. Ціна	– Відсоткові – Безвідсоткові
5. Види діяльності	– Фінансові – Операційні – Ті, які виникають у випадку іншого виду діяльності
6. Оцінка та її можливість	– Оціночні – Фактичні
7. Типи погашення та їх складність	– Складні – Прості

Ведення аналітичного обліку за певними групами дасть змогу раціонально та своєчасно контролювати поточну кредиторську заборгованість та здійснювати управління нею. При цьому, особливу увагу слід застосувати до:

- термінів погашення (рис. 1.1.);

- виконання умов погашення.

Щодо класифікації поточної заборгованості за виконанням умов погашення її слід поділяти на три групи:

- заборгованість, термін погашення якої не настав;
- відстрочена заборгованість;
- заборгованість, термін погашення якої минув.

До довгострокової заборгованості у міжнародній практиці відносять:

- облігації до виплати;
- векселі до сплати;
- закладні до сплати.

Здійснюючи аналіз даних стандартів, впливає можливість оцінити відмінності підходів щодо визначення оцінки та видів зобов'язань.

Методологія щодо достовірного обліку зобов'язань в Україні затверджена П(с)БО 11 "Зобов'язання". Щодо міжнародної практики, то даний аспект розглядається в:

- МСБО 1 "Подання фінансових звітів";
- МСБО 10 "Непередбачені події і події, які сталися після дати балансу";
- МСБО 12 "Податки на прибуток";
- МСБО 17 "Оренда";

- МСБО 19 “Виплати працівникам”;
- МСБО 32 “Фінансові інструменти: розкриття та подання”;
- МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов’язання та непередбачені активи”.

Нормативно-законодавче регулювання обліку поточних зобов’язань наведено у таблиці (табл.1.3).

Таблиця 1.6.

Нормативно-законодавче регулювання обліку поточних зобов’язань

Найменування	Положення, які безпосередньо впливають на процес обліку
МСБО 1 “Подання фінансової звітності”	Означає, що суб’єкт господарювання здійснює класифікацію зобов’язань як поточні, за умови: 1) погашення зобов’язання в процесі нормального операційного циклу; 2) зобов’язання утримується з метою продажу; 3) зобов’язання буде погашено протягом дванадцяти місяців; 4) не існує безумовного права щодо відстрочення погашення зобов’язань протягом дванадцяти місяців.
МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов’язання та непередбачені активи”	Існуюче зобов’язання суб’єкта господарювання, яке виникло в підсумку минулих подій і сплата якого, як очікується, призведе до вибуття ресурсів підприємства.
П(с)БО 11 “Зобов’язання”	визнання зобов’язання відбувається, якщо його оцінка може бути достовірно визначеною та є ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому, як наслідок її погашення
П(с)БО 21 “Вплив змін валютних курсів”	Поточна заборгованість за імпортованими контрактами визнається монетарною статтею. Перерахунок здійснюється в результаті зміни курсу НБУ на дату здійснення такого розрахунку.

П(с)БО 11 виділяє три основні групи оцінки зобов'язань: поточні, довгострокові та непередбачені, які, в свою чергу, дають можливість вести деталізований облік кредиторської заборгованості. Щодо МСБО 37, то воно визначає загальний підхід до їх оцінки. Отже, П(с)БО характеризується аналітичністю, а МСБО носить узагальнюючий характер.

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без укладання договорів з контрагентами, що і породжує виникнення дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Своєчасне та достовірне ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками забезпечує:

- вчасне виявлення кредиторської заборгованості, термін погашення якої сплив;
- ефективний контроль за обліком з розрахунків з підрядниками та постачальниками.

Обліковий процес виокремлює ряд основних завдань, серед яких:

- узагальнення інформації в облікових регістрах про стан розрахунків з постачальниками;
- моніторинг кредиторської заборгованості;
- контроль форм розрахунків;
- зіставлення розрахунків з постачальниками в кінці звітного періоду тощо.

Отже, основою для управління зобов'язаннями є вибір надійних контрагентів і створення оптимальної системи розрахунків з ними. До системи управління кредиторською заборгованістю належать аналіз джерел її виникнення, управління, контроль та вибір облікової політики підприємства.

У розділ 2 “Методика та організація обліку поточних зобов'язань підприємств” опрацьовано особливості організації обліку доходів та витрат,

синтетичний та аналітичний облік доходів, витрат та фінансових результатів та контроль на підприємстві.

Певна організації обліку поточних зобов'язань – це дуже відповідальний процес та багатоступінчастий, що полягає у чіткій та належній послідовності, обов'язково підкоряється контролінгу і звісно ж, від якого залежить та полягає достовірність, своєчасність подачі інформації якщо виникають погашення різних зобов'язань. Деякі заходи здійснених для оптимізації організації обліку зобов'язань у ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” розрізняють наступні:

- використовувати ефективні та правильні облікові процедури дотримання послідовних процесів на кожних етапах обліку;
- встановлювати внутрішні та зовнішні регламенти, що мають складову частину організації раціональних облікових процесів;
- забезпечення ефективності та безперервності впровадження політики боргів та розглянути Положення про інвентаризацію, де було б сформовано структурні підходи до перевірки даних розрахунків, що буде сприяти уникненню різних штрафних санкцій і в подальших періодах призведе до збільшення прибутку;
- організувати роботу облікового апарату;

Відображення в обліку кредиторської заборгованості ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” за розрахунками з постачальниками і підрядниками є те, що укладення та здійснення договорів постачання, купівлі-продажу, спричиняє виникнення зобов'язання, але не буде відображатися на рахунках бухгалтерського обліку і в балансі. Таке зобов'язання буде здійснене в обліку лише тільки після того, як суб'єкт господарювання перейде до здійснення обраних на себе обов'язків і при цьому всьому зобов'язання буде відповідати та підлягати критеріям його визнання відповідно до П(С)БО 11 “Зобов'язання”.

На основі результатів проведеного аналізу підприємства визначається ризик неповернення кредиту, та, відповідно, встановлюється відсоткова ставка.

Бухгалтерські проводки, пов'язані з банківськими кредитами показано у табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Основні бухгалтерські кореспонденції з обліку кредитів

Зміст господарської операції	Дт	Кт
Отримано короткостроковий кредит готівкою	30	60
Отримано короткостроковий кредит на банківський рахунок	31	60
За рахунок кредиту здійснено поточні інвестиції	35	60
За рахунок кредиту видано аванс постачальникам	371	60
Погашено довгостроковий кредит за рахунок короткострокового	50/61	60
Оплачено постачальникам за рахунок кредиту	63	60
Погашено кредит готівкою	60	30
Погашено кредит з рахунку в банку	60	31
Нараховано відсотки за користування кредитом	951	684
Виплачено відсотки готівкою	684	30
Виплачено відсотки з рахунку в банку	684	31
Переведено частину довгострокового кредиту до складу поточних зобов'язань	50	61
Списано відсотки за кредитом на фінансовий результат	792	951

Для кращого розуміння принципів нарахування та виплати кредиту змодельюємо ситуацію: у 2022 році отримано 895 000 грн. кредиту під 18% річних на 7 років.

Суму погашення кредиту показано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Розрахунок виплати за кредитом

Рік	Залишок кредиту на початок	Сума щорічного платежу	Сума відсотків на залишок кредиту	Сума погашення частини кредиту	Залишок кредиту на кінець року
2022	895000,00	234813,99	161100,00	73713,99	821286,01

2023	821286,01	234813,99	147831,48	86982,51	734303,50
2024	734303,50	234813,99	132174,63	102639,36	631664,14
2025	631664,14	234813,99	113699,55	121114,44	510549,70
2026	510549,70	234813,99	91898,95	142915,04	367634,66

2027	367634,66	234813,99	66174,24	168639,75	198994,91
2028	198994,91	234813,99	35819,08	198994,91	0,00
Сума	х	1643697,92	748697,926	895000	Х
а		6			

Джерело: створено автором на основі [8]

Схематично виплату відсотків за кредитом та основної суми боргу показано у рис. 2.2.

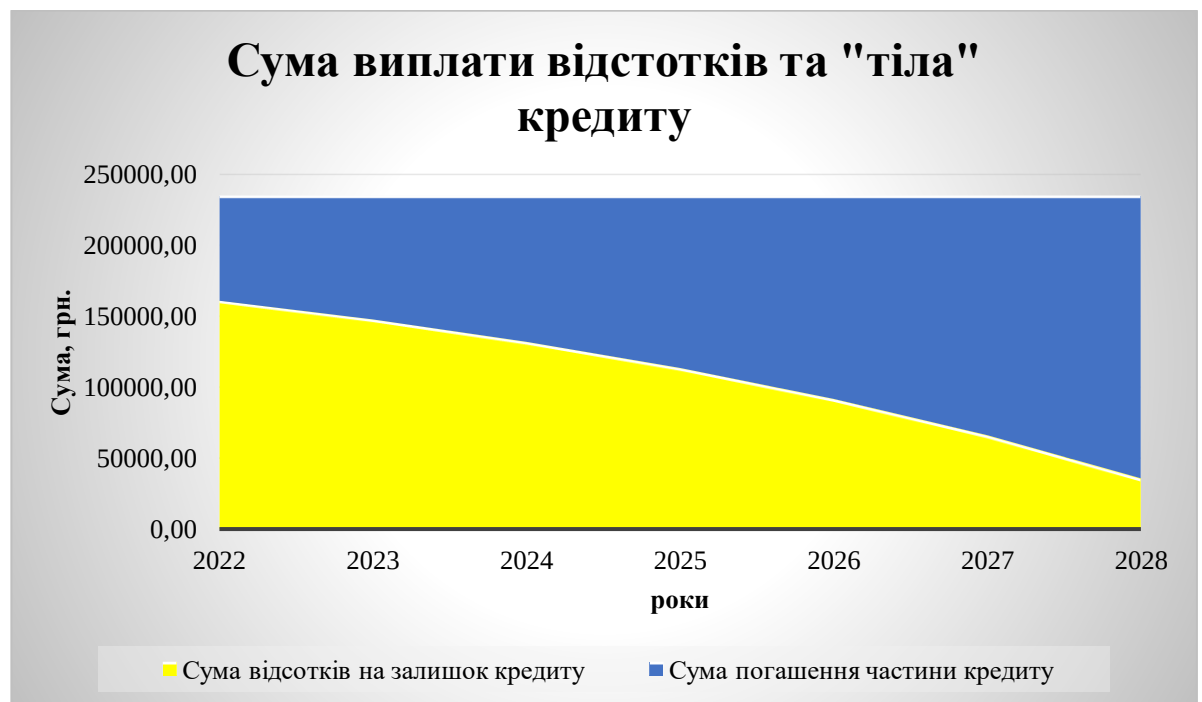

Рис.2.2. Сума виплати відсотків

Джерело: створено автором на основі [9]

Отже, як видно із рис. 2.2., хоча щорічна сума виплати за кредитом незмінна(у нашому прикладі це 234813,99 грн. на рік), у перші роки більшість цієї суми використовується для погашення відсотків.

Відображення такого кредиту в обліку показано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

Бухгалтерські проведення з обліку кредиту

№	Зміст	Дт	Кт	Сума
---	-------	----	----	------

				2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Отримано кредит	311	501	895000						
2	Перенесено частину тіла кредиту до поточної заборгованості.	501	611	73714	86983	102639	121114	142915	168640	198995
3	Нараховано відсотки	951	684	161100	147831	132175	113700	91899	66174	35819
4	Сплачено відсотки	684	311	161100	147831	132175	113700	91899	66174	35819
5	Повернена частина тіла кредиту	611	311	73714	86983	102639	121114	142915	168640	198995
6	Списано відсотки на фінансовий результат	792	951	161100	147831	132175	113700	91899	66174	35819

Джерело: створено автором на основі [5]

У випадках, коли позичальник не може своєчасно та у повному обсягу погасити зобов'язання перед банком, можлива зміна умов кредитного договору (зміна терміну кредиту, відстрочення платежів, зміна відсоткової ставки відповідно до поточної кон'юнктури фінансового ринку). Такі операції називаються реструктуризацією кредиту.

Реструктуризація кредиту відбувається за згоди позичальника та позикодавця та оформляється окремим договором.

У разі невиконання зобов'язань позичальника без реструктуризації боргу банк має право застосувати санкції відповідно до умов кредитного договору.

Під час діяльності підприємств виникають ситуації, коли суб'єкт господарювання не може своєчасно розрахуватися з постачальниками (зокрема через касовий розрив). У таких ситуаціях використовуються векселі.

Розділ 3 “Методика аудиту та аналізу поточних зобов'язань підприємств” дослідивши систему методики аудиту, контролю і аналізу поточних зобов'язань підприємства можна зробити такі висновки:

Фінансовий аналіз – це зведені методичні дані їх прийоми, дослідження фінансових показників підприємства, здійснені сукупними факторами, що відображаються у фінансовому, економічному обліку і звітності.

Основними елементами аналізу фінансового стану підприємства є:

- Аналіз фінансової стійкості підприємства;
- Аналіз динаміки та структури активів підприємства та його джерел формування;
- Аналіз економічної ефективності та здійснення використання ресурсів;
- Аналіз ліквідності;

Основою інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану є фінансова звітність.

Використавши ряд показників для аналізу та фінансової стійкості підприємства зображено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

Показники фінансового аналізу

Показники та види (коефіцієнти)	Методичні поняття для розрахунку
Автономії	Власний капітал/валюта балансу
Фінансова залежність	1-коефіцієнт автономії
Фінансова стійкість	(Власний капітал+Довгострокові зобов'язання)/Валюта балансу
Фінансовий ризик	Залучений капітал/Власний капітал
Власний капітал	Власні оборотні кошти/Власний капітал
Забезпеченість оборотних активів власним діючим капіталом	Власні оборотні кошти/Оборотні активи
Постійність активів	Необоротні активи/Власний капітал
Співвідношення оборотних до необоротних активів	Оборотні активи/Необоротні активи

Джерело: створено автором на основі [5]

Налаштована організація процесу внутрішнього аудиту, аналізу і контролю поточних зобов'язань на підприємстві здійснює чітке та правильне документування розрахунків, своєчасну, достовірну і повну реєстрацію інформації первинного обліку в регістрах, в тому числі накопичення дійсних даних та достовірному відображенню даних показників відносно зобов'язань у фінансовій звітності.

Використання системи різних показників в комплекті з аналізом поточних зобов'язань підприємства, які є доповненням та сприйняттям ефективного управління фінансових активів підприємства. Щоб одержати більш оптимальні значення платоспроможності та ліквідності потрібно взяти до уваги терміни погашення поточних зобов'язань і вартість товарно-матеріальних цінностей, які показані на обліку та на балансі підприємства, саме тоді коли здійснюється аналіз.

Відсутність чітко розробленої методики аналізу зобов'язань в деяких випадках не зовсім дозволяє сприйняти правильні та утверджені управлінські рішення, в залежності від зміни структури та деталізації пасивів, залучення або погашення різних незначних позикових коштів.

Здійснення та розробки аналізу зобов'язань – це дуже трудомісткий процес. Здійснюється завдяки вертикальному та горизонтальному аналізу, який полягає у даних взятих з балансу. Більш детальніша оцінка зобов'язань визначається на основі відносних показників. Показники на заплановану дату не можуть забезпечити повну картину та графік ефективності використання зобов'язань, етапу платоспроможності підприємства і уявлення його поведінки в майбутніх цілях. Тому з цим аналізом показників ефективно спрямовано можна здійснювати в динаміці. Тому що, є велика ймовірність що кількість показників, які встановлюють здійснення оцінки зобов'язання підприємства, тому кожен із внутрішніх чи зовнішніх користувачів даних аналізу зобов'язань повинен обрати саме такі, які для нього є найціннішими.

Згідно дослідження організаційно-економічної характеристики, підприємство ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” є одним із потужних

національних виробників деревообробного обладнання, обладнання з переробки відходів деревообробки і лісопиляння, а також виготовлення дерев'яних євровікон, столярних виробів, проектування підприємств деревообробної промисловості. Проведений аналіз фінансової звітності діяльності ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” показує наступне, що у підприємства хороша рентабельність, та високий рівень і позитивна динаміка надходжень від реалізації продукції засвідчує що конкурентоспроможність продукції підприємства та звісно ж високу вартість на ринку.

Підприємство також використовує та представляє у своїй роботі сучасні інструменти комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань, яка використана і актуальна до цього часу на ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Вважається, що використанням програми «1С: Бухгалтерія» дозволяє та покращує налаштовувати ефективний, правильний, достовірний аналітичний облік.

Показники фінансової звітності ПРАТ “УкрПКТІліспром” (додаток А) узагальнено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

Показники фінансової звітності

Показник, тис. грн.	Значення станом на 01.01.				
	2018	2019	2020	2021	2022
Необоротні активи	1 215,00	1 155,00	1 286,00	1 293,00	1 449,00
Оборотні активи	2 651,00	4 528,00	2 565,00	2 691,00	2 724,00
НА, утрим. Для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0
Актив, усього	3 866,00	5 683,00	3 851,00	3 984,00	4 173,00
Власний капітал	2 012,00	2 532,00	2 320,00	2 759,00	3 090,00
Довгострок. зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0

Поточні зобов'язання і забезпечення	1 854,00	3 151,00	1 531,00	1 225,00	1 083,00
Зобов'язання, пов'язані з нематеріальними активами, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0
Пасив, усього	3 866,00	5 683,00	3 851,00	3 984,00	4 173,00

**Порівняння основних показників фінансової стійкості ПрАТ
“УкрПКТІліспром” з граничним значенням**

Показник	Граничне значення	Відхилення від граничного значення				
		2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії	0,5	0,02	-0,054	0,102	0,193	0,24
Коефіцієнт фінансової залежності	0,5	-0,02	0,054	-0,102	-0,193	-0,24
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7	-0,18	-0,254	-0,098	-0,007	0,04
Коефіцієнт фінансового ризику	1	-0,079	0,244	-0,34	-0,556	-0,65
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	1	-0,604	-0,456	-0,554	-0,469	-0,469
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,5	-0,199	-0,196	-0,097	0,045	0,102
Коефіцієнт постійності активів	1	-0,396	-0,544	-0,446	-0,531	-0,531

Джерело: створено автором на основі [11]

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що у 2020 році спостерігалось значне падіння доходів(майже удвічі в порівнянні з 2019 роком). Причиною цього могла бути економічна криза, спричинена пандемією COVID-19. Проте уже в 2021 році виручка відновила до прийнятного рівня.

У таблиці 3.10. вказано інформацію про чистий фінансовий результат підприємства[32].

Таблиця 3.10.

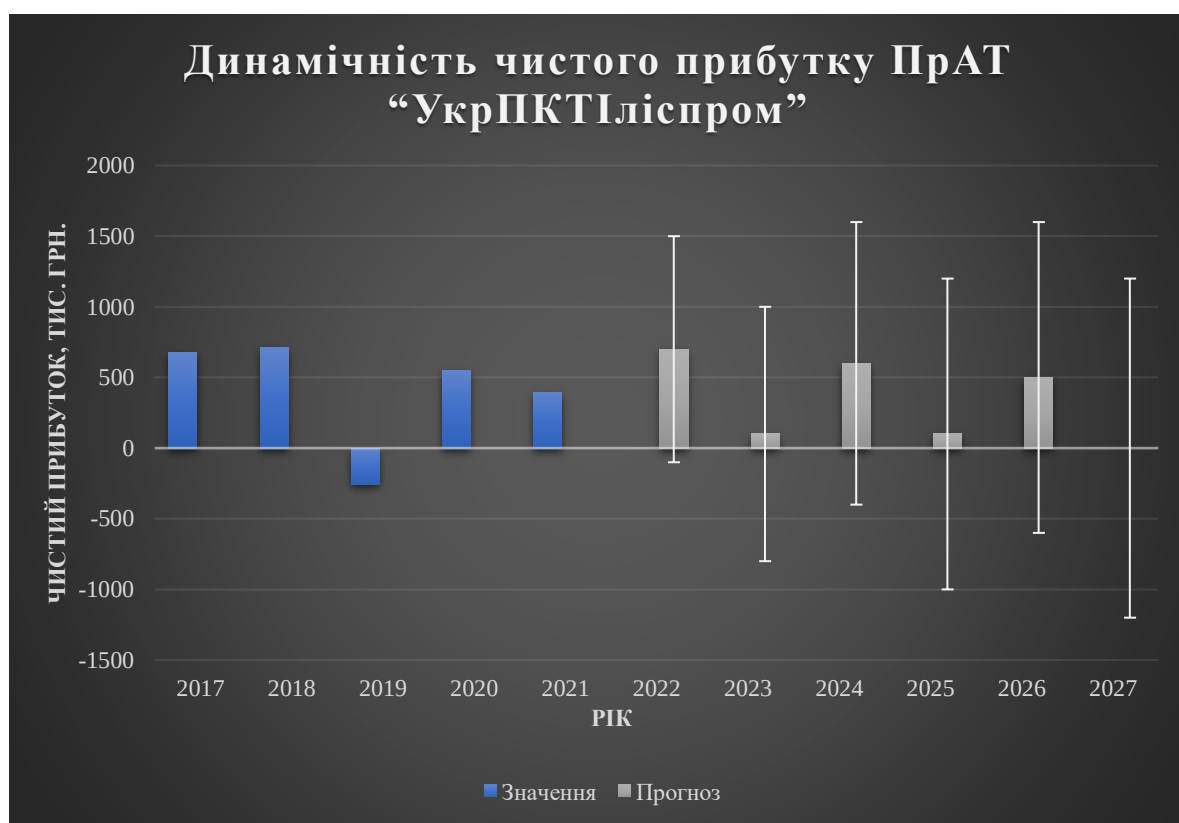
Динаміка фінансових результатів ПрАТ “УкрПКТІліспром”

Рік	Чистий прибуток, тис. грн.	Темпи росту	
		Базисні	Ланцюгові
2017	676	100%	100%
2018	709	105%	105%
2019	-255	-	-
2020	550	81%	-
2021	397	59%	72%

Джерело: створено автором на основі [8]

Як видно із таблиці, чистий прибуток підприємства є вкрай нестабільним, що унеможлиблює прогнозування динаміки фінансових результатів(рис. 3.5.).

Рис. 3.5.

Джерело: створено автором на основі [6]

Дані фінансової звітності є основним поняттям інформації для розрахунку даних та їхнього змісту, класифікації та аналізу, а саме ф. № 1 “Баланс” та ф. № 2 “Звіт про фінансові результати”.

Результат розрахованих показників наведені у табл. 3.18.

Таблиця 3.18.

Коефіцієнти для аналізу основних поточних зобов'язань ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”

Назва	Значення показників				
	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	0,16	0,09	0,27	0,17	0,22
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,9	4,29	9,59	6,26	10,4 3
Термін оборотності поточних зобов'язань	61,9	85	38,1	58,3	35,0 0
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань	1,09	0,8	1,52	2,25	2,85

Джерело: створено автором на основі [15]

Проведено та узагальнено аналіз, та можна зробити висновок, коефіцієнти поточних зобов'язань підприємства та власного капіталу показує що тенденція до зростання досить позитивна. Але є винятки у 2018, коли показники зменшилися на 29 базисних пункти, то уже в 2020 році він зростає до 225 базисних пунктів. А от у 2019 році коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зростає більше у 2 рази[35].

Щоб визначити причини таких значних відхилень проаналізовано та проведено факторний аналіз за методичним аспектом елімінування. Також, провівши аналіз обрано за метод елімінування, та спосіб ланцюгових підстановок. Результати по обчисленню та методиці наведені у табл. 3.19.

Таблиця 3.19.

Аналіз зміну впливу факторів коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості

№	Показники	2018	2019	Відхилення коефіцієнту оборотності
1	Виручка від реалізації	13533	14683	1150
2	Поточні зобов'язання	3151	1531	-1620

3	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,295	9,59	5,296
4	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості умовний	4,659790543		
5	Вплив змін виручки на зміну коефіцієнта	0,364963504		
6	Вплив змін поточних зобов'язань на зміну коефіцієнта	4,930673206		

Джерело: створено автором на основі [15]

На основі проведеного дослідження сформульовані такий висновок, що за результатами проведеного аналізу ми бачимо що коефіцієнт оборотності кредиторського зобов'язання у 2019 році зріс на 5,296 пункти. На це впливає та застосовується зміна виручки(+0,36) та вартість поточних зобов'язань(+4,93). Резервів також не має.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження сформульовані такі наступні висновки, під час виконання роботи було враховано та описано теоретичні засоби обліку, аудиту і аналізу поточних зобов'язань, опрацьовано економічну сутність зобов'язань та місце їх системи поточних зобов'язань в їх структурі та обробці інформації, досліджено класифікацію, зміст, аналіз нормативного забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями, описано та проаналізовано Нормативно-правове регулювання облікової, аудиторської системи та аналізу.

Досліджено та ознайомлено з організаційно-методичними аспектами обліку поточної заборгованості на ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Проаналізовано розрахунки та методику організації обліку і аудиту поточних зобов'язань господарюючих суб'єктів. Описано та прокоментовано методичні аспекти та всі можливості обліку поточних зобов'язань на ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Запропоновано та удосконалено шляхи обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”. Використано ефективні та правильні облікові процедури дотримання послідовних процесів на кожних етапах обліку. Встановлено внутрішні та зовнішні регламенти, що мають складову частину організації раціональних облікових процесів. Забезпечено ефективність та безперервність впровадженої політики боргів та розглянули Положення про інвентаризацію на ПрАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ”.

Описано та вивчено організацію підприємства. Проведено та прораховано аналіз фінансового стану, динаміку, структуру поточної заборгованості підприємства, а також його платоспроможність та фінансову стійкість.

Для забезпечення та реалізації фінансової стійкості суб'єктів господарювання потрібен розвиток різних господарських процесів та зв'язків між підприємствами в цілому тому виникає потреба та необхідність

правильної класифікації та оцінки поточних зобов'язань. Для здійснення ефективного та результативного контролю за рухами деяких грошових коштів та різних розрахунків з зовнішніми контрагентами необхідна повна та достовірна інформація поточних зобов'язань. Швидка інтеграція української економіки у світові господарські товариства зумовлюється приведенням правових баз та термінологічного апарату обліку поточних зобов'язань до міжнародних стандартів.

У результаті деяких досліджень встановлюються та розглядаються різні класифікаційні ознаки та особливості поточних зобов'язань. Детальна та результативна класифікація зобов'язань надає можливість ширше зрозуміти їхню сутність та значення, а також сприяє та допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам одержувати різну інформацію про поточні зобов'язання з деякою метою їх оптимізації та співвідношень. Одночасно необхідно розширювати поняття та критерії класифікації поточних зобов'язань, що забезпечує краще та ефективніше визначити та дослідити самі поняття.

Остаточно не досліджена та є необхідність подальшого вивчення оцінки певних поточних зобов'язань та їх відображення в бухгалтерському обліку. Розв'язання цих різних проблем надає можливість знижувати та скорочувати негативний вплив різноманітних факторів та явищ, створювати основу якісної обліково-аналітичної інформації для більш високоякісного та ефективного управління підприємством та поліпшення майбутнього фінансового стану підприємства.